

ČESKÁ REPUBLIKA

**Pátá periodická zpráva o plnění zásad stanovených Rámcovou úmluvou
o ochraně národnostních menšin podle článku 25 odstavce 2 této Úmluvy**

Obsah

Úvodem	4
I. ČÁST - Shrnutí opatření zlepšujících povědomí o Úmluvě v období let 2014-2018.....	5
II. ČÁST - Opatření přijatá ke splnění hlavních doporučení	6
II.1. Otevřený a inkluzivní přístup k osobnímu rozsahu působnosti Úmluvy a sběr dat o příslušnících národnostních menšin	6
II.2. Podpora tolerance a respektu, zlepšení životních podmínek Romů a potírání projevů rasismu, xenofobie a nenávistných projevů	7
II.2.1. Rada vlády pro záležitosti romské menšiny	7
II.2.2. Odbor pro sociální začleňování (Agentura).....	9
II.2.3. Ministerstvo vnitra	9
II.2.4. Sociální bydlení	10
II.3. Reforma vzdělávacího systému ve vztahu k romským dětem	10
II.3.1. Předškolní vzdělávání a přípravné třídy	11
II.3.2. Inkluzivní vzdělávání	11
II.3.3. Úprava Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání	13
II.3.4. Vzdělávání pedagogických pracovníků	14
II.3.5. Činnost školských poradenských zařízení a pracovišť	15
II.3.6. Monitoring, evidence a statistiky v oblasti vzdělávání romských žáků.....	15
II.3.7. Spolupráce MŠMT s KVOP.....	16
II.4. Výbory pro národnostní menšiny.....	16
II.4.1. Národnostně menšinové orgány v obcích České republiky	17
II.4.2. Národnostně menšinové orgány ve statutárních městech České republiky	17
II.4.3. Národnostně menšinové orgány v krajích České republiky	18
II.4.4. Další informace související s fungováním Výborů a činností obcí směřem k národnostním menšinám	19
II.5. Veřejný ochránce práv.....	19
II.6. Bývalý koncentrační tábor v Letech u Písku	20
II.7. Rozhlasové a televizní vysílání	21
III. ČÁST - Další opatření přijatá ke zlepšení plnění Úmluvy	22
Článek 3	22
Článek 4	22
Článek 5	24
Článek 6	26
Článek 7	31
Článek 8	32
Článek 9	34
Článek 10	36
Článek 11	37
Článek 12	38
Články 13 a 14.....	39
Článek 15	48
Článek 16 až 18.....	49

Seznam tabulek

Tabulka 1 Národnostně menšinové orgány ve statutárních městech ČR	17
Tabulka 2 Národnostně menšinové orgány v krajích ČR	18
Tabulka 3 Pořady Českého rozhlasu týkající se národnostních menšin	22
Tabulka 4 Přehled o výši poskytnutých finančních prostředků dle jednotlivých národnostních menšin v letech 2014-2018 na podporu kulturních aktivit příslušníků národnostních menšin	24
Tabulka 5 Finanční prostředky na podporu integrace příslušníků romské menšiny v rámci Ministerstva kultury (v Kč).....	25
Tabulka 6 Projekty v programu Podpora neprofesionálních uměleckých aktivit.....	25
Tabulka 7 Projekty v programu Podpora regionálních kulturních tradic	25
Tabulka 8 Přehled počtu dotací poskytnutých provozovatelům knihoven v průběhu let 2014–2018	26
Tabulka 9 Finanční prostředky poskytnuté na podporu významných kulturních aktivit muzejních institucí realizujících aktivity pro příslušníky národnostních menšin	28
Tabulka 10 Finanční prostředky poskytnuté na podporu výchovně vzdělávacích aktivit v muzejnictví.....	28
Tabulka 11 Finanční prostředky poskytnuté na podporu projektů expozic a výstav	28

Tabulka 12 Finanční prostředky poskytnuté na podporu poskytování standardizovaných veřejných služeb muzeí a galerií.....	28
Tabulka 13 Finanční prostředky poskytnuté na podporu ochrany kulturních statků	28
Tabulka 14 Finanční prostředky poskytnuté na podporu integrovaného systému ochrany movitého kulturního dědictví (preventivní ochrana před nepříznivými vlivy prostředí)	28
Tabulka 15 Finanční prostředky poskytnuté na projekty týkající se židovské komunity	33
Tabulka 16 Finanční prostředky poskytnuté na podporu rozšiřování a přijímání informací v jazycích národnostních menšin	34
Tabulka 17 Finanční prostředky poskytnuté na podporu rozšiřování a přijímání informací v jazycích národnostních menšin 2014-2018	35
Tabulka 18 Rozdělené finanční prostředky v programu Podpora implementace Evropské charty regionálních či menšinových jazyků ve sledovaném období 2014-2018	36
Tabulka 19 Mateřské školy s polským jazykem vyučovacím – školní rok 2017/2018.....	39
Tabulka 20 Základní a střední školy s polským jazykem vyučovacím – školní rok 2017/2018	40
Tabulka 21 Studijní obory na vysokých školách zaměřené na polonistiku	42
Tabulka 22 Studijní obory na vysokých školách zaměřené na germanistiku	43
Tabulka 23 Studijní obory na vysokých školách zaměřené na romistiku	45
Tabulka 24 Studijní obory na vysokých školách zaměřené na slovakistiku	45
Tabulka 25 Studijní obory na vysokých školách - ostatní menšiny	45
Tabulka 26 Finanční prostředky v programu na podporu vzdělávání v jazycích národnostních menšin ve sledovaném období 2014-2018	47

Seznam grafů

Graf 1 Finanční prostředky na podporu kulturních aktivit příslušníků národnostních menšin (2014-2018), v Kč.....	25
Graf 2 Přehled výše finančních prostředků na podporu rozšiřování a přijímání informací v jazycích národnostních menšin	36
Graf 3 Finanční prostředky v programu na podporu vzdělávání v jazycích národnostních menšin ve sledovaném období 2014-2018	48

Seznam zkratk

APK: Asistent prevence kriminality
ASZ: Odbor pro sociální začleňování (Agentura)
ČRo: Český rozhlas
ČŠI: Česká školní inspekce
ČT: Česká televize
DP: Domovník – preventista
Kancelář Rady: Oddělení kanceláře Rady vlády pro záležitosti romské menšiny a sekretariátu Rady vlády pro národnostní menšiny
KVOP: Kancelář Veřejné ochránkyně práv
LMP: lehké mentální postižení
Menšinový zákon: zákon č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
MPSV: Ministerstvo práce a sociálních věcí
MRK: Muzeum romské kultury
MŠMT: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MV: Ministerstvo vnitra
NIDV: Národní institut pro další vzdělávání
NÚV: Národní ústav pro vzdělávání
PC ČT: Pedagogické centrum pro polské národnostní školství Český Těšín
PMS: Probační a mediační služba

Rada: Rada vlády pro národnostní menšiny
RVP ZV: Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání
ŘSP: Ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia ČR
SVL: sociálně vyloučená lokalita
SVP: speciální vzdělávací potřeby
školský zákon: zákon č. 82/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony)
ŠVP: Školský vzdělávací program
Úmluva: Rámcová úmluva o ochraně národnostních menšin
VOP: veřejný ochránce práv
Výbor: výbor pro národnostní menšiny
Zákon o krajích: zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení)
Zákon o obcích: zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)
Zpráva: Pátá periodická zpráva o plnění Rámcové úmluvy o ochraně národnostních menšin

Úvodem

Česká republika předkládá Pátou periodickou zprávu (dále jen „Zpráva“) o plnění Rámcové úmluvy o ochraně národnostních menšin (dále jen „Úmluva“) podle článku 25 odstavce 2 této Úmluvy. Zpráva sleduje osnovu schválenou Výborem ministrů Rady Evropy a zahrnuje období 2014 až 2018. Část I popisuje opatření přijatá ke zvýšení povědomí o výsledcích čtvrtého monitorovacího cyklu a o Úmluvě. Část II popisuje opatření přijatá k řešení hlavních doporučení Výboru ministrů Rady Evropy.¹ Část III uvádí další opatření přijatá ke zlepšení plnění jednotlivých článků Úmluvy.

¹ Resolution CM/ResCMN(2017)8 on the implementation of the Framework Convention for the Protection of National Minorities by the Czech Republic (*Adopted by the Committee of Ministers on 29 November 2017 at the 1301st meeting of the Ministers' Deputies*). Zpráva navazuje na Komentář ČR ke čtvrtému stanovisku Poradního výboru k Rámcové úmluvě na ochranu národnostních menšin ohledně plnění závazků z této Úmluvy. Viz usnesení vlády ČR ze dne 8. června 2016 č. 519
http://www.vlada.cz/assets/ppov/rmm/aktuality/03_Komentar_ctvrte_stanovisko_ramcovka_vlada_web.pdf

I. ČÁST - Shrnutí opatření zlepšujících povědomí o Úmluvě v období let 2014-2018

Čtvrtou monitorovací Zprávu o plnění Úmluvy projednala Rada vlády pro národnostní menšiny (dále jen „Rada“) a následně vláda ČR, a to na jejím jednání dne 2. dubna 2014 (usnesení č. 204). Poté Ministerstvo zahraničních věcí předalo Zprávu Výboru ministrů Rady Evropy.

Ve dnech 13.-17. dubna 2015 se uskutečnila návštěva Poradního výboru Úmluvy v ČR. Zahrnula návštěvu Jihomoravského kraje, kde proběhlo setkání se zástupci místní a regionální samosprávy, lokálními pracovníky Odboru pro sociální začleňování (Agentura) (dále jen „ASZ“) Úřadu vlády ČR, pracovníky Kanceláře Veřejné ochránkyně práv (dále jen „KVOP“) a zástupci některých národnostních menšin. V Praze se pak delegace setkala s dalšími zástupci národnostních menšin, členy Výboru pro národnostní menšiny hl. města Prahy, pracovníky státní správy na centrální úrovni a pracovníky veřejnoprávních médií, včetně Rady České televize. Poradní výbor ocenil především podporu České televize (dále jen „ČT“) i Českého rozhlasu (dále jen „ČRo“) tematickým pořadům o národnostních menšinách. V rámci setkání byl rovněž diskutován seznam otázek zasláných Poradním výborem bezprostředně před jeho návštěvou. Poradní výbor považoval za nejvýznamnější úspěch začlenění zástupce běloruské a zástupce vietnamské menšiny do Rady. Ocenil také aktivity vlády ČR vůči chorvatské menšině a chorvatštině, zejména finanční podporu na zbudování Muzea moravských Chorvatů v Jevišovce.

V roce 2016 byl odeslán Komentář vlády ČR ke Čtvrtému stanovisku Poradního výboru Rady Evropy k Úmluvě ohledně plnění závazků plynoucích z Úmluvy.²

Souhrnné každoroční, monitorující a hodnotící zprávy o situaci národnostních menšin v České republice jsou od roku 2001 pravidelně projednávány vládou ČR a zveřejňovány. O projednání Zprávy, včetně přijatého usnesení vlády ČR, informuje Věstník vlády ČR pro orgány krajů a obcí. V tištěné formě jsou tyto Zprávy také každoročně distribuovány orgánům veřejné správy, veřejným knihovnám, nestátním neziskovým organizacím a zájemcům z řad odborné i laické veřejnosti.

Všechny dokumenty o monitorovacích cyklech Úmluvy jsou také uveřejněny na webové stránce Úřadu vlády ČR.³ Zásadní dokumenty jsou uveřejněny v českém a anglickém jazyce. Zákon č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „menšinový zákon“), je uveřejněn též v jazycích všech národnostních menšin, jež mají v Radě své zástupce. Rada rovněž využívá v oblasti posilování informovanosti širší veřejnosti o národnostně menšinové politice svoji webovou stránku na domovské webové stránce Úřadu vlády ČR (www.vlada.cz), a to již od roku 1998.⁴

Stejně tak jako k Úmluvě probíhá standardním způsobem také monitorovací proces k plnění Evropské charty regionálních či menšinových jazyků. Veškeré dokumenty, které vláda ČR v této věci schvaluje, bývají přitom předem projednány Radou.

² Viz poznámka pod čarou č. 1.

³ <http://www.vlada.cz/cz/pracovni-a-poradni-organy-vlady/rnm/dokumenty/mezinarodni-dokumenty/ramcova-umluva-o-ochrane-narodnostnich-mensin-6912/>

⁴ <http://www.vlada.cz/cz/pracovni-a-poradni-organy-vlady/rnm/historie-a-soucasnost-rady-15074/>

II. ČÁST - Opatření přijatá ke splnění hlavních doporučení⁵

II.1. Otevřený a inkluzivní přístup k osobnímu rozsahu působnosti Úmluvy a sběr dat o příslušnících národnostních menšin

Nadále usilovat o otevřený a inkluzivní přístup k osobnímu rozsahu působnosti Úmluvy a zajistit, aby neexistoval žádný svévolný rozdíl v užívání práv chráněných Úmluvou; pravidelně přezkoumávat vliv používání kritéria státního občanství, pokud jde o přístup k právům menšin, aby se zajistilo, že nebude mít za následek vyloučení lidí z oblasti působnosti této Úmluvy neodůvodněným a svévolným, tedy diskriminačním, způsobem.

Zvážit další způsoby shromažďování informací o situaci národnostních menšin mimo sčítání lidu, při plném respektování mezinárodních norem v oblasti ochrany osobních údajů.

Česká republika kontinuálně usiluje o otevřený a inkluzivní přístup k osobnímu rozsahu působnosti Úmluvy. V Radě je zastoupeno 14 národnostních menšin, konkrétně jsou zde zástupci běloruské, bulharské, chorvatské, maďarské, německé, polské, romské, rusínské, ruské, řecké, slovenské, srbské, ukrajinské a vietnamské národnostní menšiny.

Nadále je podle menšinového zákona za příslušníka národnostní menšiny považován pouze státní občan ČR, který se k národnostní menšině hlásí. V praxi je však podpora, zejména v oblasti kultury a uchování jazyka a tradic národnostních menšin, cílena na celá menšinová společenství, tedy rovněž na ty členy národnostní komunity, kteří nejsou státními občany ČR. Ve stejném rozsahu je poskytována také podpora v oblasti médií a národnostně menšinového vysílání.

Vedle inkluzivního přístupu při aplikaci Úmluvy usiluje Česká republika rovněž o dobré soužití s cizinci, kteří žijí na území ČR a o jejich úspěšnou integraci do české společnosti. S tímto cílem zpracovává a realizuje dlouhodobé koncepce pro integraci cizinců.⁶ Integrační opatření by měla usnadnit cizincům s trvalým pobytem na území ČR rovněž přístup k státnímu občanství ČR, a tím i k možnosti být považován za příslušníka národnostní menšiny. Nový zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů (zákon o státním občanství České republiky), který vstoupil v účinnost od 1. ledna 2014, umožňuje cizincům nabýt státní občanství ČR bez ztráty původního státního občanství (tj. umožňuje dvojí a vícečetné státní občanství).

Česká republika se nadále také intenzivně zabývá otázkami shromažďování informací o situaci národnostních menšin mimo sčítání lidu. V roce 2018 Ministerstvo práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“) zadalo Výzkumnému ústavu práce a sociálních věcí, v.v.i. k vypracování analýzy vhodných přístupů ke sběru etnický senzitivních dat v prostředí České republiky. Pracovní verze prvního výstupu této aktivity, tj. základní orientace v problematice a způsoby jejího řešení v rámci vybraných států EU, byly MPSV předány v prosinci 2018. Materiál bude finalizován v průběhu roku 2019 a na jeho výstupy naváže rozsáhlejší analýza realizovaná ve spolupráci s Úřadem vlády ČR. V části II.3.6. je uveden sběr dat týkající se romských žáků základních škol.

⁵ Zvýrazněna jsou doporučení, která označil Výbor ministrů jako otázky, které potřebují okamžité řešení.

⁶ <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/zakladni-dokumenty-k-integracni-politice-ke-stazeni.aspx>

II.2. Podpora tolerance a respektu, zlepšení životních podmínek Romů a potírání projevů rasismu, xenofobie a nenávistných projevů

Podporovat toleranci a respektující postoje mezi většinovou populací; vyvíjet trvalé a efektivní úsilí o prevenci, potírání a trestání nerovnosti a diskriminace Romů; zlepšit životní podmínky Romů, zejména pomocí vytváření podmínek, které by umožnily přechod obyvatel „ubytoven“ do odpovídajícího sociálního bydlení.

Zesílit úsilí v boji proti projevům nesnášenlivosti, rasismu, xenofobie a projevům nenávisti v české společnosti a účinněji monitorovat situaci, vyšetřovat a v případě potřeby uplatňovat přiměřené sankce.

Soustředit veškeré potřebné úsilí a prostředky k provádění Strategie boje proti sociálnímu vyloučení na období 2011-2015 a národní Strategie romské integrace 2014-2020 s úzkým zapojením romských představitelů ve všech projektech a aktivitách.

V této části jsou uvedena klíčová opatření vztahující se k doporučením Výboru ministrů. Informace o dalších opatřeních jsou obsažena v části III, v komentáři k článku 6 a 15.

II.2.1. Rada vlády pro záležitosti romské menšiny

Významným orgánem v oblasti integrace Romů, který výrazně přispívá svou činností k naplňování výše uvedených doporučení, je Rada vlády pro záležitosti romské menšiny. Je stálým poradním a iniciativním orgánem vlády ČR v oblasti romské integrace. Soustřeďuje, projednává a předkládá vládě ČR informace, podklady a návrhy pro tvorbu a uplatňování politiky vlády ČR, které se týkají Romů. Rada se paritně skládá z členů vlády ČR, či jejich zástupců a dalších zástupců veřejné správy a zástupců občanské společnosti - Romů.

Odbornou podporu Radě vlády pro záležitosti romské menšiny poskytuje Oddělení kanceláře Rady vlády pro záležitosti romské menšiny a sekretariátu Rady vlády pro národnostní menšiny (dále jen „Kancelář Rady“), které je součástí Sekce pro lidská práva Úřadu vlády ČR. Kancelář Rady je odborným pracovištěm pro otázky romské integrace a pro spolupráci se zástupci občanské společnosti. Kancelář Rady je zpracovatelem a hlavním realizátorem Strategie romské integrace do roku 2020. Průběžně monitoruje její naplňování a podává o něm zprávy vládě ČR, Evropské komisi i široké veřejnosti. Za tímto účelem zpracovává každoročně Zprávu o stavu romské menšiny, kterou předkládá vládě ČR.⁷

Dále také aktivně zapojuje občanskou společnost do diskuze o naplňování Strategie, a o její revizi, a to prostřednictvím jí zřízených výborů, pracovních skupin, setkání a workshopů.

Kancelář Rady rovněž vykonává úlohu Národního kontaktního místa pro integraci Romů. V sledovaném období realizovala Kancelář Rady tři projekty spolufinancované z rozpočtu EU s názvem „Aktivizace a zmocňování romských aktérů prostřednictvím Národní romské platformy (I-III)“. Hlavním cílem projektů bylo systematicky zapojovat romské představitele z místní a regionální úrovně do integrace Romů v ČR a do naplňování Strategie romské integrace do roku 2020. V rámci projektu byly realizovány kurzy pro Romy vedoucí ke zvýšení jejich dovedností v jednání a v komunitní práci, workshopy a setkání v regionech, do kterých byly zapojeny stovky Romů, kteří zároveň poskytli zpětnou vazbu k politice romské integrace. Část z nich navíc zůstala aktivně zapojena do dalších aktivit Kanceláře Rady.

⁷ Např. <http://www.vlada.cz/cz/ppov/zalezitosti-romske-komunity/dokumenty/zprava-o-stavu-romske-mensiny-za-rok-2017-168061/>

Kancelář Rady administruje také dotační programy na podporu romské integrace, konkrétně program Podpora koordinátorů pro romské záležitosti, Podpora terénní práce a program Prevence sociálního vyloučení a komunitní práce.

Primárním cílem dotačního programu Podpora koordinátorů pro romské záležitosti je zabezpečení pozice romského koordinátora včetně jeho potřeb na úrovni kraje v návaznosti na ustanovení § 67 odst. 1 písm. f) zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o krajích“). Sekundárním cílem je zajištění stability institucionální sítě, jejímž prostřednictvím stát komunikuje a prosazuje centrální integrační politiku na úrovni kraje, a která významně přispívá ke koherentní a koordinované tvorbě a realizaci politik romské integrace na území České republiky. Krajsští koordinátoři zpravidla pořádají školení a konference, zapojují se do tvorby strategických dokumentů, účastní se platform a porad s partnery při řešení romských záležitostí v kraji. Krajsští koordinátoři zároveň provádějí kontroly obcí s rozšířenou působností v souvislosti s výkonem přenesené působnosti (v návaznosti na plnění úkolů vyplývajících z ustanovení § 6 odst. 8 menšinového zákona).

Účelem dotačního programu Podpora terénní práce je zabezpečení pozice a činnosti terénního pracovníka. Těžištěm terénní práce je přímá práce s cílovou skupinou v jejím přirozeném prostředí. Tento způsob práce umožňuje kontakt s lidmi, kteří z různých důvodů sami institucionální pomoc nevyhledávají, případně z počátku odmítají. Terénní pracovníci pracují ročně přibližně s celkem 8 000 osob. Např. v roce 2018 se terénním pracovníkům podařilo dosáhnout těchto výsledků:

- Umístit 182 dětí do mateřské školy,
- Umístit 50 dětí do přípravného ročníku,
- Bezproblémově umístit na běžnou ZŠ 145 dětí,
- Zařídit doučování a přípravu na nástup do školy pro 206 dětí,
- Zařídit přípravu na nástup na střední školu pro 71 žáků a na nástup na vysokou školu pro 6 osob,
- Řešit komerční úvěry, dluhy na bydlení i exekuce u 460 osob,
- Nalézt odpovídající bydlení pro 534 osob,
- Nelézt odpovídající zaměstnání pro 393 osob (včetně podpory při vyhledávání vhodných pracovních pozic, sepisování životopisů, doprovodů k zaměstnavateli apod.).

V oblasti zaměstnanosti také terénní pracovníci řešili okolo 52 případů namítané diskriminace⁸ na trhu práce a 458 případů namítané diskriminace na trhu s bydlením, kdy se Romové setkávají s nedostatečnou nabídkou volných bytů, vysokými kaucemi a příliš vysokými cenami nájmu, nebo neochotou pronajímatelů pronajmout byt romským rodinám.

Dotační program Prevence sociálního vyloučení a komunitní práce je preventivního charakteru a je určen pro nestátní neziskové organizace na realizaci neinvestičních projektů podporujících příslušníky romské menšiny a obyvatele sociálně vyloučených lokalit (dále jen „SVL“). Program se zaměřuje na podporu a pomoc Romům s cílem předcházet sociálnímu vyloučení a na odstraňování jeho důsledků. V rámci projektů se zpravidla uskutečňují jak aktivity zaměřené na získání konkrétních dovedností, tak jednorázové akce, jejichž cílem jsou nejčastěji úpravy obytných prostor, oslavy svátků, navazování nových vazeb s okolím a s vedením města či obce, aktivity vedoucí k uvědomění si vlastní kultury, zlepšení vztahů mezi majoritou a minoritou, zlepšení sousedských vztahů apod.

⁸ Jde o subjektivně pocíťovanou diskriminaci, nikoli o případy, kdy by byla diskriminace potvrzena nezávislým orgánem.

II.2.2. Odbor pro sociální začleňování (Agentura)

Integraci obyvatel SVL, mezi nimiž je mnoho Romů, napomáhá ASZ. ASZ je rovněž součástí Sekce pro lidská práva Úřadu vlády ČR. Svou činnost od roku 2010 realizuje prostřednictvím individuálních projektů financovaných z ESI fondů.

Svémi aktivitami ASZ podporuje obce v integraci sociálně vyloučených osob do společnosti a snaží se zamezit vzniku nových SVL. K 31. prosinci 2018 pracovala ASZ v 61 lokalitách, které jsou reprezentovány přibližně 114 obcemi.⁹

Základem činnosti ASZ je propojování a koordinace místních aktérů s cílem podpořit začlenění obyvatel SVL. ASZ přitom poskytuje svým partnerským obcím metodickou podporu při vytváření a implementaci lokálních strategií sociálního začleňování a poskytuje jim projektové poradenství.

Dne 17. února 2016 (usnesení č. 134) vláda schválila Strategii boje proti sociálnímu vyloučení na období 2016-2020. Na Strategii navazuje Akční plán schválený v listopadu 2016 (usnesení vlády č. 1067). Akční plán je rozdělen do osmi částí, jimiž jsou: *bezpečnost, bydlení, dluhy, vzdělávání, podpora rodin, sociální služby a sociální práce, zaměstnanost a zdraví*. Akční plán je naplňován především vlastní činností ASZ.

ASZ je rovněž od roku 2014 realizátorem projektu *Kampaň proti rasismu a násilí z nenávisti*, který je zaměřen na šíření tolerance a boji proti diskriminaci, stereotypům a nenávistným projevům. Projekt tak reaguje na nárůst negativních postojů vůči skupinám obyvatel z důvodu jejich etnicity, sexuální orientace, náboženství, subkultury, handicapu nebo jiných odlišností. Od roku 2015 se projekt zaměřuje také na evropskou migrační krizi. Projekt přináší a sdílí informace a prostřednictvím svých komunikačních kanálů také poskytuje prostor příběhům obětí (ale také útočníků) násilí z nenávisti. Cílem projektu je také vyvracet nepravdivé informace a nenávistné předsudky vůči různým skupinám obyvatel. Na webových stránkách projektu¹⁰ jsou také dostupné manuály pro osoby, které jsou buď obětí násilí z nenávisti, nebo se staly jeho svědkem. Projekt má celorepublikový dopad a to i díky tzv. HateFree Zone. Místa označená jako HateFree chtějí dát svým návštěvníkům najevo, že se v jejich prostředí nemusí bát žádných nenávistných útoků jak ze strany zaměstnanců, tak ze strany hostů. Deklarují, že je u nich vítán každý bez ohledu na příslušnost k etnické, náboženské, sexuální, subkulturní nebo jiné sociální skupině. Mapa všech míst označených jako HateFree je dostupná na webových stránkách projektu.¹¹

II.2.3. Ministerstvo vnitra

Z pohledu Ministerstva vnitra je boj proti projevům nesnášenlivosti, rasismu a xenofobie naprostou prioritou. Ministerstvo vnitra si tuto otázku nespojuje pouze s projevy extremismu, ale zohledňuje i obecně veškeré projevy předsudečné nenávisti. Ve strategických dokumentech resortu je zdůrazňována nutnost ochrany potenciálních obětí nenávistných projevů. Ministerstvo vnitra se, společně s dalšími státními orgány a civilním sektorem, podílí na nových školeních a trénincích policistů, a to jak uniformované, tak neuniformované policie (viz Článek 6). Připraveny byly nové metodické materiály. Prioritou se rovněž stalo potírání nenávistných obsahů na internetu. V nedávné době došlo k odsouzení několika osob, které ve virtuálním prostoru zveřejňovaly nenávistné obsahy proti menšinám. Dochází rovněž k prohlubování spolupráce s komerčními subjekty. Probíhají práce ke zlepšení monitorování trestné činnosti z nenávisti. Byly aktualizovány některé relevantní policejní formuláře. Dále se připravují změny, které umožní sjednocení statistik v rámci všech orgánů činných v trestním

⁹ Projekt je realizován od 1. ledna 2016 s dobou trvání do 30. dubna 2022. Celkový rozpočet projektu činí 298 998 000 Kč.

¹⁰ <https://www.hatefree.cz/>

¹¹ <https://www.hatefree.cz/hatefree-cesko>

řízení. Předpokladem je vznik nového agendového informačního systému, prostřednictvím kterého bude možné u konkrétního případu sledovat jeho průběh v rámci trestního řízení, od sdělení obvinění, až po případný rozsudek.

II.2.4. Sociální bydlení

Návrh zákona o sociálním bydlení a o příspěvku na bydlení, který v březnu 2017 schválila vláda ČR, nebyl Poslaneckou sněmovnou schválen. Ministerstvo pro místní rozvoj zpracovalo následně návrh nařízení vlády ČR, který by měl umožnit obcím financování výstavby, nákupu a rekonstrukce sociálních bytů. Nařízení č. 112/2019 Sb., o podmínkách použití finančních prostředků Státního fondu rozvoje bydlení na pořízení sociálních a dostupných bytů a sociálních, smíšených a dostupných domů, vstoupilo v účinnost 30. dubna 2019. Účinnost tohoto opatření bude proto vyhodnocena v další zprávě.

V rámci systémového řešení sociálního bydlení je gesčním resortem ve vztahu k sociální politice, sociální práci (práce s lidmi v bytové nouzi, prevence ztráty bydlení atp.), sociálními službami (noclehárny, azylové domy, domy na půl cesty atd.) a sociálními dávkami na bydlení (tj. příspěvek na bydlení a doplatek na bydlení) MPSV. Role těchto sociálních agend v systému sociálního bydlení není pouze podpůrná, ale je naprosto klíčová pro jeho fungování.

Sociální práce a sociální služby jsou nezbytnou součástí systému sociálního bydlení zejména u osob v bytové nouzi, kteří řeší vícenásobné sociální a ekonomické problémy.

V roce 2016 začalo MPSV realizovat projekt *Sociální bydlení – metodická a informační podpora v oblasti sociálních agend* (zkráceně Podpora sociálního bydlení), jenž si klade za cíl přenést dobrou praxi v oblasti sociálního bydlení ze zahraniční do tuzemských podmínek, realizovat analýzy nezbytné pro zavedení systému sociálního bydlení a ve spolupráci se šestnácti obcemi ČR připravit a pilotně ověřit metodiky týkající se sociální práce s klienty sociálního bydlení, šířit informace o sociálním bydlení a s ním spojených tématech, a poskytnout vzdělávání sociálním pracovníkům, kteří se budou sociálním bydlením zabývat. V říjnu 2017 bylo otevřeno kontaktní centrum tohoto projektu, na které se mohou samosprávy i občané, laici i profesionálové obracet se svými dotazy v oblasti sociálního bydlení. V listopadu 2018 se uskutečnila mezinárodní konference k přenosu dobrých praxí v sociálním bydlení, které se kromě tuzemských odborníků zúčastnili také experti z Nizozemska, Belgie, Finska, Rakouska a Skotska.

Kromě těchto aktivit se v září 2018 uskutečnil také kulatý stůl k řešení problematiky SVL, bydlení a začleňování. Na tomto kulatém stole bylo představeno 15 podnětů k řešení uvedené problematiky. Aktuálně probíhají intenzivní jednání s dalšími ministerstvy a partnery o tom, které podněty jsou opodstatněné a mohly by být zpracovány do legislativní podoby.

II.3. Reforma vzdělávacího systému ve vztahu k romským dětem

Zajistit rychlé a úplné provedení reformy vzdělávacího systému 2015-2016, s cílem zajistit systematické uvádění romských žáků do „mainstreamového“ vzdělávání a předejít nevhodnému umístění dětí do „praktických škol“; znásobit úsilí, aby se napravily nedostatky, s nimiž se potýkají romské děti v oblasti vzdělávání, včetně bezplatného poskytnutí individuálních podpůrných opatření pro žáky se zvláštními potřebami; zajistit, aby plně informovaný souhlas byl dán jako podmínka pro umístění do „zvláštního vzdělávání“.

Zajistit přístup do předškolních zařízení pro všechny romské děti, a zaručit, aby osnovy těchto škol odpovídaly rozdílným potřebám a multi-lingvnímu složení dotčených skupin.

V této oblasti Česká republika podnikla v uvedeném období řadu klíčových opatření, která jsou podrobně popsána níže.

II.3.1. Předškolní vzdělávání a přípravné třídy

Novela školského zákona č. 178/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, zavedla povinné předškolní vzdělávání pro děti, které dosáhnou pátého roku věku před začátkem školního roku až do zahájení povinné školní docházky v základní škole, a to s účinností od školního roku 2017/2018. Současně mateřským školám určila povinnost přednostně přijímat děti, které před začátkem školního roku dosáhnou nejméně čtvrtého roku věku, pokud mají místo trvalého pobytu v příslušném školském obvodu (tj. pro spádové mateřské školy).¹² Podle těchto pravidel tak byly provedeny zápisy k předškolnímu vzdělávání již v květnu 2017. U této povinnosti zároveň zůstalo zachováno pravidlo bezplatnosti posledního ročníku mateřských škol. Cílem novely školského zákona je zabezpečit úspěšný nástup všech dětí, které pobývají na území ČR, do základního vzdělávání. S touto novelou zároveň souvisela další dílčí opatření, která se týkají např. zvýšení celkových kapacit pro předškolní vzdělávání, monitoringu a intervence u dětí, které nejsou v mateřských školách, zlepšení spolupráce s rodiči, vymahatelnosti plnění rodičovských povinností a zlepšení finanční podpory na straně škol i potřeb dětí. Při přípravě novely školského zákona navíc Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „MŠMT“) úzce spolupracovalo s neziskovými organizacemi, které podporovaly rodiny dětí národnostních menšin a zajišťovaly informovanost o zahájení povinného předškolního vzdělávání.

MŠMT v současné době sleduje naplnění této povinnosti a provádí analýzu nově zavedeného systému předškolního vzdělávání. Prozatím dopady povinného předškolního vzdělávání na organizační a personální zajištění a výchovně-vzdělávací činnost mateřských škol za období 1. pololetí školního roku 2017/2018 provedla pouze Česká školní inspekce (dále jen „ČŠI“) se zjištěním, že: *„do předškolního vzdělávání se nepodařilo zapojit všechny děti, pro které byl poslední školní rok povinný (zhruba 3 % dětí z populačního ročníku). Často jde právě o děti, pro něž by bylo předškolní vzdělávání nejvíce přínosné, protože pochází ze sociálně a ekonomicky znevýhodněného prostředí, které na jejich potřeby v oblasti vzdělávání nedokáže adekvátně reagovat.“*¹³

Novela školského zákona zavedla od 1. září 2015 také možnost vzdělávání v přípravných třídách. Přípravné třídy základní školy jsou zřizovány pro děti v posledním roce před zahájením povinné školní docházky, u kterých je předpoklad, že zařazení do přípravné třídy vyrovná jejich vývoj. Od školního roku 2017/2018 je současně podmínkou zařazení do přípravné třídy povolení odkladu povinné školní docházky. Vzdělávání dětí v přípravných třídách proto prakticky přestalo být alternativou předškolního vzdělávání pro pětileté děti.

II.3.2. Inkluzivní vzdělávání

Novela školského zákona s účinností od 1. 9. 2016 přichází také s novým pojetím podpory dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami (dále jen „SVP“). Cílem posouzení žáka ve školském poradenském zařízení je tak stanovení SVP a nastavení podpůrných opatření, která mají podpořit vzdělávání žáka a jeho začlenění do běžné školní třídy. Za jedince se SVP se tak považuje žák, který k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění nebo užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními, potřebuje poskytnutí podpůrných opatření, kterými se rozumí nezbytné úpravy ve vzdělávání a školských službách odpovídající zdravotnímu stavu, kulturnímu prostředí nebo jiným životním podmínkám žáka.

¹² V případě cizinců místo pobytu, nebo dětí, které jsou umístěné v tomto obvodu v dětském domově.

¹³ Zdroj: <https://www.csicr.cz/getattachment/494adcd7-2e4b-40a7-b564-383d964ce14d/TZ-Dopady-povinneho-predskolniho-vzdelavani.pdf>

Žáci se SVP mají právo na bezplatné poskytování podpůrných opatření školou a školským zařízením.

Podpora v podobě podpůrných opatření je určena těm žákům, kteří ve škole selhávají z důvodů nezvládnutí dílčích dovedností, mají menší a dočasné obtíže ve vzdělávání, žákům nadaným i žákům zdravotně znevýhodněným. Nastavují se také pravidla pro podporu žáků z odlišného kulturního prostředí a s odlišnými životními podmínkami (cizinci, minority, sociálně znevýhodnění žáci). Žákům škola pomáhá buď sestavením a realizací plánu pedagogické podpory (1. stupeň podpůrných opatření) nebo tam, kde je souběh dalších potřeb žáků, širší škálou podpůrných opatření (2.-5. stupeň podpůrných opatření), která zajistí na základě doporučení školského poradenského zařízení.

Podpůrná opatření představují úpravy ve vzdělávání žáka v:

- oblasti metod a forem výuky, hodnocení žáka, organizace výuky,
- obsahu výuky např. zařazením výuky českého jazyka jako jazyka cizího,
- oblasti personální podpory pedagoga při výuce žáků s potřebou podpůrných opatření, a to jak asistentem pedagoga, tak dalším pedagogem nebo speciálním pedagogem,
- podpoře školy s větším počtem žáků s potřebou podpůrných opatření školním psychologem nebo školním speciálním pedagogem,
- metodické podpoře školským poradenským zařízením,
- vzdělávání žáků se sluchovým postižením s možností využívat tlumočníky českého znakového jazyka nebo přepisovatele,
- využívání speciálních učebnic, pomůcek, kompenzačních pomůcek, včetně zařazování nových technologií do práce se žáky se SVP.

Podpůrná opatření se rovněž týkají vyrovnání podmínek u přijímacího řízení na střední školy a vyšší odborné školy a úpravy podmínek při ukončování studia a to ve všech formách studia, kdy k uzpůsobení podmínek (zpravidla prodloužením doby pro složení zkoušky) dochází i u maturitních a závěrečných zkoušek. Systém společného vzdělávání tak přináší podporu všem žákům, kteří se doposud vzdělávali v běžných školách bez podpory nebo výhradně ve školách „speciálních“ a vyrovnávají se tak podmínky pro vzdělávání pro všechny skupiny žáků.

Projekty zajišťující podporu inkluzivního vzdělávání

MŠMT na podporu inkluzivního vzdělávání realizuje 3 tzv. individuální projekty systémové, kterými jsou:

- Podpora kvalitních poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních zaměřených na podporu inkluze (KIPR – Kvalita – Inkluze – Poradenství – Rozvoj)

Realizátorem projektu je Národní ústav pro vzdělávání (dále jen „NÚV“). Rozpočet projektu je cca 150 mil Kč (více než 5,8 mil. eur) s dobou realizace květen 2016- leden 2020.

- Společné vzdělávání a podpora škol krok za krokem

Cílem projektu je podpořit zavádění a realizaci společného vzdělávání a zajistit efektivní implementaci určených úkolů Akčního plánu inkluzivního vzdělávání na systémové úrovni v oblasti průběžného sledování dopadů úprav rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání (dále jen „RVP ZV“) na školní vzdělávací programy (dále jen „ŠVP“) a školní vzdělávání po zařazení žáků s podpůrnými opatřeními a dále v oblasti posílení profesních pedagogických

kompetencí potřebných k realizaci společného vzdělávání, a to ve všech oblastech jejich pedagogické činnosti.

Realizátorem projektu je NÚV. Rozpočet projektu je cca 157 mil Kč (více než 6,1 mil. eur) s dobou realizace květen 2017-duben 2022.

- Podpora společného vzdělávání v pedagogické praxi

Cílem projektu je především vzdělávání vedení škol, prohlubování a zvyšování odborných kompetencí dalších pedagogických pracovníků, a to nejen v oblasti společného vzdělávání, ale i v oblasti oborově předmětové, didaktické, obecně pedagogické, diagnostické a dalších. Projekt zpřístupňuje školám komplexní nabídku vzdělávání, poradenských a konzultačních služeb, mentorského vedení a couchingu a výměnu zkušeností prostřednictvím stáží.

Realizátorem projektu je Národní institut pro další vzdělávání (dále jen „NIDV“). Rozpočet projektu je cca 184 mil Kč s dobou realizace duben 2017-březen 2022.

Z OP VVV je podporována také realizace projektu *Inkluzivní a kvalitní vzdělávání v územích se SVL*, který vytváří systém pro podporu plné integrace tématu inkluzivního a kvalitního vzdělávání do činností a intervencí realizovaných ASZ v územích se SVL.

Realizátorem projektu je ASZ. Rozpočet projektu je cca 228 mil Kč s dobou realizace červenec 2016 - duben 2022.

II.3.3. Úprava Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání

Úpravy RVP ZV k 1. září 2017 se týkají pojetí vzdělávání a systému péče o žáky s přiznanými podpůrnými opatřeními. Změnou bylo upraveno stanovení očekávaných výstupů minimální doporučené úrovně.

Vzdělávání žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními se přednostně uskutečňuje v hlavním vzdělávacím proudu, tedy „v běžné škole/třídě“. Školy, které byly označovány jako základní školy praktické a jejichž ŠVP vycházel z RVP ZV upravujícího vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením (dále jen „LMP“), měly možnost pokračovat v činnosti školy v následujících režimech:

- příslušná právnická osoba vykonává činnost základní školy, přičemž se bude jednat o běžnou základní školu, tedy nikoliv zřízenou podle § 16 odst. 9 školského zákona,
- převedení do režimu běžné základní školy se zřízením třídy/tříd určené pro žáky uvedené v § 16 odst. 6 školského zákona,
- převedení do režimu školy zřízené podle § 16 odst. 9 školského zákona.

Rozhodnutím ministryně školství, mládeže a tělovýchovy došlo 1. března 2016 ke zrušení přílohy RVP ZV pro vzdělávání žáků s LMP, a došlo tak ke sjednocení vzdělávacího rámce pro všechny děti vzdělávané v základních školách, přičemž ale byla zachována variabilita možných úrovní výstupů podle individuálních potřeb každého žáka. Od 1. března 2016 tak vstoupil v platnost revidovaný RVP ZV, který spočívá v tom, že pro všechny žáky je nyní vymezen jeden RVP ZV se společným rámcovým učebním plánem, a tím pádem se srovnatelnou hodinovou dotací vzdělávacích oborů a jejich skladbou. Na základě možností a předpokladů konkrétního žáka s LMP se případné změny vzdělávacího obsahu (na základě doporučení školského poradenského zařízení) realizují v rámci podpůrných opatření v jeho individuálním vzdělávacím plánu, aby bylo dosaženo žákova osobního maxima.

Od 1. září 2016 probíhá vzdělávání žáků s LMP na prvním stupni základní školy (1.-5. ročník) podle upraveného RVP ZV s individuálním vzdělávacím plánem. Žáci vzdělávání dle přílohy RVP ZV LMP na druhém stupni základní školy (6.–9. ročník) dokončí vzdělávání na druhém stupni s tím, že pokud zákonný zástupce nebude souhlasit, bude třeba zvolit pro vzdělávání takového žáka individuální vzdělávací plán, který bude vycházet z upraveného RVP ZV. K použití individuálního vzdělávacího plánu je třeba žádost a písemný informovaný souhlas zákonného zástupce a doporučení školského poradenského zařízení.

Obecně lze konstatovat, že postupně dochází vlivem změn spojených se společným vzděláváním k častějšímu zařazování žáků s LMP do běžných škol, kde jsou tito žáci integrováni s využitím podpůrných opatření nebo vznikají v běžných školách třídy pro žáky s různými druhy znevýhodnění, včetně žáků s LMP. Školský zákon usiluje o naplnění zájmu žáka a jeho práva na vzdělání. Rozhodnutí o zařazení žáka je proto vždy činěno v součinnosti rodiny, školy a školského poradenského zařízení. Cílem je navrhovat vždy, když je to v souladu se zájmem žáka, jeho zařazení do běžného vzdělávacího proudu s využitím podpůrných opatření.

II.3.4. Vzdělávání pedagogických pracovníků

Reformu školského zákona doprovází intenzivní vzdělávání pedagogů v této oblasti. MŠMT od listopadu 2015 uskutečnilo několik informačních a vzdělávacích seminářů zaměřených na zajištění praktické implementace novely školského zákona. Dále pak od dubna do června 2016, ve spolupráci s NIDV a NÚV, realizovalo MŠMT ve všech krajských městech ČR informační semináře zaměřené na inkluzivní vzdělávání. Bylo tak proškoleno téměř 3 tisíce ředitelů mateřských a základních škol a pracovníků školských poradenských zařízení.

Vzdělávací programy s tematikou společného vzdělávání realizuje NIDV. Ve školním roce 2016/2017 NIDV v rámci průběžného dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků zaměřeného na inkluzivní vzdělávání realizoval 534 vzdělávacích programů s 10 tisíci absolventy z řad pedagogů základních a mateřských škol a managementu škol a školských zařízení. Nabídka vzdělávacích programů je postupně inovována a rozšiřována v souladu s potřebami, které přináší budoucí praxe, a u níž se dá předpokládat, že bude klást na pedagogické pracovníky zvýšené nároky na systematickou práci s klimatem třídy a klimatem školy v souvislosti se zvyšující se heterogenitou třídního kolektivu a různorodostí jeho vzdělávacích potřeb. V roce 2018 bylo v rámci činnosti NIDV realizováno pro pedagogické pracovníky 200 vzdělávacích aktivit (vzdělávací kurzy, kulaté stoly, informační semináře apod.) v oblasti inkluzivního vzdělávání. V rámci projektu bylo v tom samém období realizováno celkem 74 kurzů pro pedagogické pracovníky a 55 informačních seminářů pro odbornou i laickou veřejnost s tématem společného vzdělávání.

NIDV se v rámci realizace *Ips Podpora společného vzdělávání v pedagogické praxi* zaměřuje na zvyšování podpory společného vzdělávání u odborné, pedagogické i široké veřejnosti a na posilování profesních kompetencí pedagogických pracovníků potřebných k realizaci společného vzdělávání. Od roku 2017 je do přímé práce zapojeno 355 spolupracujících škol, pro něž bylo realizováno přes 350 vzdělávacích programů pro učitele a pro vedení škol. Souběžně byla také realizována individuální mentorská a koučovací podpora pedagogických pracovníků na zapojených školách. Pro širokou rodičovskou a pedagogickou veřejnost byly realizovány informační semináře ke společnému vzdělávání. V neposlední řadě centra podpory pro oblast společného vzdělávání průběžně zajišťují poradenství a konzultační činnost zájemcům o problematiku společného vzdělávání na každém krajském pracovišti NIDV.

NIDV provozuje síť 13 krajských center podpory s krajskými koordinátory pro oblast děti/žáci cizinci a s externími odbornými pracovníky. Tato krajská kontaktní centra podpory poskytují poradenství, konzultace a metodickou podporu, pomáhají navázat spolupráci škol a školských

zařízení s odborníky a partnery veřejné správy i neziskového sektoru, uskutečňují diskusní setkání a workshopy a v neposlední řadě poskytují ucelenou nabídku metodických materiálů a vzdělávacích programů pro pedagogické pracovníky. Vzdělávací programy jsou zaměřeny na rozšiřování odborných znalostí a dovedností v oblasti vzdělávání dětí/žáků/studentů cizinců, zvyšování kompetence pedagogických pracovníků a uplatňování individualizovaného přístupu, podporu tvorby a adaptaci učebních materiálů, posílení dovedností v práci s klimatem třídy a školy a rozvoj diferencovaných postupů v práci se žáky cizinci jako žáky s potřebou podpůrných opatření.

NIDV spravuje web zabývající se problematikou vzdělávání dětí/žáků cizinců – viz cizinci.nidv.cz. Součástí webových stránek je e-poradna, je zde zveřejňována nabídka vzdělávacích programů a e-learningový program Čeština jako druhý jazyk v českém školství. Na webu lze najít informace o platné legislativě vztahující se k problematice přijímání, začleňování a vzdělávání dětí/žáků cizinců a k dispozici jsou v online podobě všechny metodiky a metodické materiály, pracovní listy a metodické pokyny k výuce českého jazyka pro cizince, které v průběhu své činnosti k problematice dětí/žáků cizinců NIDV připravil k vydání.

Od roku 2018 jsou realizovány dvě nové aktivity: služba Adaptační koordinátoři do škol - podpora dítěti/žáku cizinci při jeho adaptaci na nové kulturní prostředí, odlišné životní podmínky a se začleňováním do třídního kolektivu a služba Tlumočnické a překladatelské služby pro školy, která usnadňuje školám dorozumění s dítětem/žákem cizincem, předávání potřebných informací o škole, o procesu přijímání, začleňování a vzdělávání dítěte/žáka cizince i o českém vzdělávacím systému.

II.3.5. Činnost školských poradenských zařízení a pracovišť

MŠMT od roku 2013 podporuje zavádění nových diagnostických nástrojů prostřednictvím rozvojového programu *Vybavení školských poradenských zařízení diagnostickými nástroji*. Program umožňuje školským poradenským zařízením rozšiřovat diagnostickou základnu. Nákup diagnostických nástrojů poskytuje možnost kombinovat různé diagnostické přístupy pro specifikaci vzdělávacích potřeb žáka, stanovit potřebná podpůrná opatření a rovněž rozšířit kompetence poradenských pracovníků, což směřuje ke zkvalitňování služeb školských poradenských zařízení. MŠMT v souvislosti s tímto projektem realizuje aktivity zaměřené na zavádění nových standardizovaných diagnostických nástrojů do praxe, vzdělávání poradenských pracovníků v práci s diagnostickými nástroji, metodické vedení poradenských pracovníků, vzdělávací semináře pro poradenské pracovníky, navýšení kapacit ve školských poradenských zařízeních a na podporu kvalitních poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních.

V návaznosti na novelu školského zákona vznikl také revizní orgán v oblasti diagnostiky. Žák či jeho zákonný zástupce (případně ČŠI) či orgán sociálně právní ochrany dětí) mají nově možnost obrátit se na NÚV se žádostí o revizi zprávy a doporučení ke vzdělávání žáka se SVP. Do systému školských poradenských služeb je tak zaveden nový kontrolní prvek, který doplňuje právo příjemce služeb na výhrady k závěrům vyšetření, a přispívá tím ke zvyšování kvality školských poradenských služeb.

II.3.6. Monitoring, evidence a statistiky v oblasti vzdělávání romských žáků

V roce 2013 došlo k novelizaci vyhlášky č. 364/2005 Sb., o dokumentaci škol a školských zařízení, která zavedla povinnost vykazovat počty žáků vzdělávaných podle RVP ZV LMP. Další novelou této vyhlášky v roce 2016 byla zavedena povinnost evidování a sledování počtů žáků, kterým jsou poskytována podpůrná opatření.

Od roku 2013 uskutečňovala ČŠI každoročně šetření s cílem sledovat dlouhodobé trendy ve vzdělávání žáků vzdělávaných podle RVP ZV LMP, a to se zvláštním zřetelem k romským

žákům. V říjnu roku 2015 pak ČŠI provedla šetření, ve kterém byly do výběrového souboru poprvé zařazeny všechny základní školy zapsané do školského rejstříku. Zjištění tehdy ukázala, že zhruba 84,8 % romských žáků bylo vzděláváno podle RVP ZV bez úpravy podle přílohy pro LMP a 13,3 % podle RVP ZV LMP (doplňk do počtu 100 % tvořili romští žáci vzdělávaní podle RVP základní školy speciální. Celá zpráva z tohoto šetření je veřejně dostupná na internetových stránkách ČŠI.

Novela školského zákona zavedla pro MŠMT také možnost požadovat po právnických osobách vykonávajících činnost škol a školských zařízení další údaje nad rámec jejich evidencí, které jsou nezbytné pro stanovení kvalifikovaných odhadů ukazatelů vzdělávání a vzdělávací soustavy. Za takové údaje je možné považovat i kvalifikované odhady počtu romských žáků. MŠMT tak požadavky na tyto údaje zahrnuje od školního roku 2016/2017 do jím realizovaných sběrů dat (údaje mají i nadále podobu kvalifikovaných odhadů zpracovaných řediteli škol a nejsou tak žádnou statistikou ani součástí statistického výkaznictví). MŠMT ve školním roce 2017/2018 realizovalo šetření, které probíhalo již v předchozích dvou letech na základních školách, a nově jej realizovalo i na všech mateřských školách, středních školách, konzervatořích a vyšších odborných školách.

Pro pravidelné konzultace se zainteresovanými subjekty zřídilo MŠMT i konzultační orgány, které se skládají ze zástupců jiných resortů, odborné veřejnosti a zástupců neziskového sektoru.

II.3.7. Spolupráce MŠMT s KVOP

MŠMT průběžně informuje a projednává legislativní změny s KVOP. ČŠI též spolupracuje s KVOP, a to na základě uzavřeného *Memoranda o spolupráci* a v mnoha ohledech i nad jeho rámec. Kromě spolupráce v rámci výkonu oprávnění veřejné ochránkyně práv dohlížet na činnosti veřejných institucí, kdy ČŠI reaguje na výzvy ochránkyně týkající se řešených kauz a poskytuje vyjádření k postupu při konkrétních inspekčních činnostech apod., je spolupráce realizována zejména prostřednictvím společných setkání k nejrůznějším problematikám, výměně zkušeností a diskuzí mezi odborníky ČŠI a zástupci KVOP. Minimálně jednou ročně probíhá společné jednání mezi veřejnou ochránkyní práv a ústředním školním inspektorem.

II.4. Výbory pro národnostní menšiny

Přezkoumat, ve spolupráci se zástupci národnostních menšin, právní předpisy a správní politiky a postupy upravující zřizování, jmenování a fungování výborů pro národnostní menšiny; přezkoumat postupy pro jmenování členů výborů pro národnostní menšiny s cílem zajistit větší zapojení organizací národnostních menšin v tomto procesu, a zajistit, aby se jmenovaní zástupci těšili důvěře a podpoře národnostní menšiny, již reprezentují.

Na základě novely zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o obcích“) došlo od 1. července 2016 ke změně pravidel pro zřizování výborů pro národnostní menšiny (dále jen „Výbor“) a pro označování ulic a jiných veřejných prostranství a budov v jazyce národnostní menšiny. Zavádí se podmínka min. 10% podílu občanů obce hlásících se k jiné než české národnosti ve dvou po sobě jdoucích sčítáních lidu v obci a Výbor se zřizuje, jestliže o to požádá spolek, který v dané obci působí alespoň 5 let.¹⁴

¹⁴ § 117 odst. 3 obecního zřízení zní: „Obec, v jejímž územním obvodu žije podle posledního sčítání lidu alespoň 10% občanů obce hlásících se k národnosti jiné než české, zřizuje výbor pro národnostní menšiny, pokud o to písemně požádá spolek zastupující zájmy národnostní menšiny⁴⁸⁾. Nejméně polovinu členů výboru musí tvořit příslušníci národnostních menšin, ledaže tuto podmínku nelze splnit pro nedostatek kandidátů z řad národnostních menšin.“

Nově je tedy povinné zřízení Výboru podmíněno nejen tím, že při posledních dvou po sobě jdoucích sčítáních lidu se v obci hlásilo více než 10 % občanů obce k jiné než české národnosti (není třeba, aby existovala jedna více než 10% národnost, postačí, pokud všechny v obci se nacházející národnosti jiné než české celkem tvoří alespoň 10 % občanů obce), ale též tím, že o jeho zřízení písemně požádal spolek zastupující zájmy národnostní menšiny. U krajů a hlavního města Prahy platí hranice 5 % občanů kraje nebo hlavního města Prahy. Změna tak reaguje na potřeby praxe, neboť sčítání lidu probíhá zpravidla v desetiletém intervalu a přítomnost národnostních menšin v obci se tedy může měnit, aniž by však povinnost obce zřídit Výbor zanikla.

Z praxe jsou však známy i situace, kdy po posledním sčítání lidu národnostní menšina v obci zcela „zmizela“, avšak obec přesto musela ustavit Výbor. Takové situaci by měl zákon zamezit tím, že pro povinné zřízení Výboru nově předpokládá zájem ze strany samotných národnostních menšin. Změna zachovává podmínku, aby členy Výboru byli příslušníci národnostních menšin, odstraňuje však požadavek, aby se jednalo o kandidáty delegované svazem utvořeným podle zvláštního zákona. Text novely zákona zároveň výslovně doplňuje řešení situace, kdy budou splněny podmínky pro vznik Výboru (existence národnostních menšin a písemná žádost organizace), avšak v obci nebude zájem o členství ve Výboru. V takovém případě povinnost zřídit Výbor nezaniká, není však nezbytné obsadit jej alespoň z jedné poloviny příslušníky národnostních menšin.

V souvislosti s výše uvedeným je také důležité upozornit na rozsudek Nejvyššího správního soudu k výkladu problematiky národnostních menšin č. j.: 7 As 420/2017-36 ze dne 13. února 2018, v němž soud, mimo jiné, dospěl k závěru, že „*ani zákon o krajích, ani zákon o právech příslušníků národnostních menšin však nezakotvuje právo jakéhokoli spolku, tedy ani spolku zastupujícího zájmy národnostní menšiny, domáhat se, aby členem výboru pro národnostní menšiny byl člen tohoto spolku či jiná konkrétní osoba, kterou spolek označí. Lze tedy konstatovat, že takové veřejné subjektivní právo právní řád České republiky nezná*“.

II.4.1. Národnostně menšinové orgány v obcích České republiky

Ve sledovaném období byl Výbor zřízen v cca 50 obcích, přičemž v 10 z nich nad rámec zákona. Zároveň, zhruba v 5 obcích byly zřízeny (rovněž mimo nutnost plynoucí ze zákona) komise pro národnostní menšiny.

V 30 obcích, kde by podle pravidel zákona měl být Výbor zřízen, k jeho ustanovení nedošlo. Hlavním důvodem nezřízení Výboru je nezájem či neexistence spolku příslušníků menšin či pohyb obyvatel v době sčítání lidu motivovaný krátkodobými pracovními příležitostmi (jde zpravidla o cizince).

II.4.2. Národnostně menšinové orgány ve statutárních městech České republiky

Z tabulky č. 1 vyplývá, že ve statutárních městech ČR byl ve sledovaném období zřízen pouze jeden Výbor na základě zákonného požadavku (v Karviné), další národnostně menšinové orgány měst (výbory, rady, komise, pracovní skupiny komunitního plánování, poradci/poradkyně) byly zřízeny na základě svobodného rozhodnutí měst. Jen 5 statutárních měst nemělo zřízen žádný národnostně menšinový orgán.

Tabulka 1 Národnostně menšinové orgány ve statutárních městech ČR

město	název orgánu/počet členů	zřízení ze zákona
Brno	Výbor pro národnostní menšiny (7)	NE
České Budějovice	romský poradce	
Děčín	--	NE
Frydek-Místek	poradce pro národnostní menšiny, pracovní skupina <i>Osoby v</i>	NE

	<i>nepříznivé sociální situaci</i>	
Havířov	pracovní skupina <i>Občané v přechodné krizi a etnické menšiny</i>	NE
Hradec Králové	Komise pro rodinu a sociální prevenci (11)	NE
Chomutov	Výbor pro národnostní menšiny (13)	NE
Jablonec nad Nisou	sociální pracovník pro národnostní menšiny a cizince	
Jihlava	--	NE
Karlovy Vary	--	NE
Karviná	Výbor pro národnostní menšiny (7)	ANO
Kladno	Koordinátor pro národnostní menšiny a problematiku ubytoven	
Liberec	Rada pro cizince, národnostní menšiny a další etnika (10)	NE
Mladá Boleslav	Komise pro integraci etnik a národnostních menšin (15)	NE
Most	Komise sociální a národnostních menšin (11)	NE
Olomouc	poradkyně pro národnostní menšiny, pracovní skupina <i>Etnické menšiny</i>	NE
Opava	terénní pracovník pro romskou menšinu	
Ostrava	koordinátor sociálního začleňování	
Pardubice	skupina komunitního plánování <i>Cizinci, národnostní a etnické menšiny</i> (9)	NE
Plzeň	Komise pro integraci etnických menšin a cizinců (13), romský koordinátor	NE
Prostějov	pracovní skupina pro národnostní menšiny a cizince (14)	NE
Přerov	pracovní skupina Osoby ohrožené sociálním vyloučením a Etnické menšiny (10)	NE
Teplice	--	NE
Ústí nad Labem	koordinátor pro integraci	
Zlín	--	NE

II.4.3. Národnostně menšinové orgány v krajích České republiky

Situaci v krajích znázorňuje tabulka č. 2, kde jsou vyjmenovány národnostně menšinové orgány a zřízené pozice sloužící ke komunikaci mezi národnostními menšinami a veřejnou správou. Zřízení pozice krajského koordinátora pro romské záležitosti plyne ze zákona o krajích (viz II.2.1 Rada vlády pro záležitosti romské menšiny), proto je tato pozice zřízena vždy (často v kumulaci s jinou funkcí). Z celkových 5 ustanovených Výborů jsou 4 zřízeny ze zákona, 1 je zřízen na základě rozhodnutí kraje. Dále byly ustanoveny komise a pracovní skupiny.

Tabulka 2 Národnostně menšinové orgány v krajích ČR

kraj	název orgánu/počet členů	zřízení ze zákona
Jihočeský	koordinátor pro romské záležitosti a národnostní menšiny	
Jihomoravský	Výbor pro národnostní menšiny (13)	ANO
	referentka pro národnostní menšiny	
	koordinátor pro romské záležitosti a národnostní menšiny	
Karlovarský	Výbor pro národnostní menšiny (15)	ANO
	koordinátor pro romské záležitosti a národnostní menšiny	
Královéhradecký	Komise pro lidská práva (5)	NE
	koordinátor pro romskou menšinu a další menšiny	
Liberecký	Komise Rady Libereckého kraje pro národnostní menšiny a sociální začleňování (14)	NE
	koordinátor pro záležitosti národnostních menšin a cizinců	
Moravskoslezský	Výbor pro národnostní menšiny (15)	ANO
	koordinátor pro romské záležitosti a národnostní menšiny	
Olomoucký	Pracovní skupina Etnické menšiny a cizince	NE
	koordinátorka pro národnostní menšiny a romské záležitosti	
Pardubický	Komise pro integraci romské komunity a dalších etnických skupin (13)	NE

	koordinátor pro romské záležitosti a národnostní menšiny	
Plzeňský	Komise pro oblast sociálních věcí a národnostních menšin (14)	NE
	koordinátor pro romské záležitosti a národnostní menšiny	
Hlavní město Praha	Výbor pro národnostní menšiny (19)	ANO
	specialista národnostních menšin	
	Poradní sbor pro záležitosti romské menšiny	NE
	koordinátorka pro romské záležitosti	
Středočeský	koordinátor pro romské záležitosti a národnostní menšiny	
Ústecký	Výbor pro národnostní menšiny (15)	NE
	koordinátor pro romské záležitosti	
Vysočina	Pracovní skupina poskytovatelů služeb pro národnostní a etnické menšiny, osoby bez přístřeší a oběti trestné činnosti	NE
	koordinátor pro romské záležitosti a národnostní menšiny	
Zlínský	koordinátor pro romské poradce	

II.4.4. Další informace související s fungováním Výborů a činností obcí směrem k národnostním menšinám

Odbor veřejné správy, dozoru a kontroly Ministerstva vnitra (dále jen „MV“) vykonává dle příslušných ustanovení zákonů o územních samosprávných celcích dozor nad vydáváním a obsahem obecně závazných vyhlášek územních samosprávných celků a usnesení, rozhodnutí a jiných opatření jejich orgánů (v jejich samostatné působnosti). Tím pádem MV posuzuje obecně závazné vyhlášky či jiné právní akty obce i z hlediska zásahu do práv příslušníků národnostních menšin resp. případná omezení přístupu zástupců národnostních menšin do obecních Výborů.

MV pro své potřeby také příležitostně monitoruje situaci na obecní a krajské úrovni např. z hlediska stanovení výše příspěvku na výkon přenesené působnosti, naplňování úkolů dle menšinového zákona, statistické zjišťování počtu obcí či krajů zřizujících Výbory apod.

V souvislosti s doručováním veřejnou vyhláškou zakotvuje zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, v § 25 odst. 4 povinnost správního orgánu uveřejnit veřejnou vyhlášku též v jazyce příslušné národnostní menšiny, týká-li se záležitosti práv příslušníků národnostních menšin a je-li ve správním obvodu správního orgánu zřízen Výbor nebo jiný orgán pro záležitosti národnostních menšin. Ustanovení § 164 dále upravuje povinnost správního orgánu uhradit náklady na překlad veřejnoprávní smlouvy týkající se záležitosti národnostních menšin a vyhotovené v jazyce příslušníků národnostní menšiny, je-li tento překlad správním orgánem vyžadován.

II.5. Veřejný ochránce práv

I nadále podporovat a spolupracovat s veřejným ochráncem práv, aby mohl účinně plnit svou úlohu, zejména pokud jde o vynucování doporučení ochránce; zvážit rozšíření pravomocí veřejného ochránce práv, zejména pokud jde o možnost provádět vlastní vyšetřování a zahájení soudního řízení.

Nezávislou institucí na ochranu a podporu lidských práv je především veřejný ochránce práv (dále jen „VOP“), jehož stěžejním úkolem je dbát na výkon státní správy v souladu se zákonem a s principy dobré správy. Jeho působnost a pravomoci upravuje zvláštní zákon o VOP. VOP je volen na 6 let Poslaneckou sněmovnou, které je odpovědný a předkládá jí pravidelnou výroční zprávu o své činnosti. Funkci vykonává nezávisle a nestranně a disponuje vlastními rozpočtovými prostředky a samostatnou kanceláří pro výkon své působnosti. Rozpočet ochránce přesahuje 187 mil. Kč a zaměstnává celkem 157 osob, z toho 121 odborných pracovníků. O své činnosti VOP pravidelně informuje Poslaneckou sněmovnou Parlamentu ČR, které předkládá i doporučení ke změnám právní úpravy.

VOP nemůže sice přímo zasahovat do činnosti správních orgánů či rušit nebo měnit jejich rozhodnutí, avšak může konat nezávislá šetření a ve svých závěrech pak může dávat doporučení k nápravě chyb a nedostatků a vyžadovat od úřadů jejich plnění. Úřady mají povinnost s VOP spolupracovat a informovat jej o svých opatřeních k nápravě. V opačném případě VOP informuje nadřízené úřady, vládu nebo veřejnost skrze tiskové zprávy a zveřejnění svých doporučení. Rovněž se zabývá dohledem nad místy, kde se nacházejí osoby omezené na svobodu podle Opčního protokolu k Úmluvě proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání. VOP dále zajišťuje roli orgánu boje proti diskriminaci a provádí sledování vyhoštění cizinců z hlediska ochrany jejich práv.

S VOP úzce spolupracuje řada institucí, činných v národnostně menšinové oblasti, např. zástupce KVOP je členem Rady a Rady vlády pro záležitosti romské menšiny. Během sledovaného období se VOP stal také monitorovacím orgánem pro Úmluvu o právech osob se zdravotním postižením a orgánem pro ochranu práv občanů EU. Jeho pravomoc zahajovat soudní řízení však rozšířena nebyla a omezuje se nadále především na správní žaloby ve veřejném zájmu.

II.6. Bývalý koncentrační tábor v Letech u Písku

Přemístit, v souladu s nastaveným cílem Strategie pro integraci Romů, vepřín z místa bývalého koncentračního tábora v Letech.

V průběhu prvního pololetí 2017 probíhala na vládní úrovni jednání s majiteli prasečí farmy situované v Letech u Písku, kde existoval někdejší protektorátní tzv. cikánský tábor (1942–1943). Toto jednání vedlo k vykoupení vepřína státem a k vytvoření podmínek pro důstojné uctění obětí romského Holocaustu na tomto místě.

Chov prasat byl na místě založen za minulého režimu, patrně v roce 1972. Již při stavbě areálu muselo být zřejmě, na jakém místě se staví, neboť historický půdorys bývalého tábora byl v té době, dle dnešních archeologických zkoumání, ještě patrný. V roce 1998 se kauza existence vepřína na pietním místě poprvé stala mediálně známou. Zájem o místo narůstal úměrně se zvyšujícím se tlakem romských i neromských aktivistů (zásluhy za vytrvalý odpor k vepřínu náleží zejména předsedovi Výboru pro odškodnění romského Holocaustu Čeňku Růžičkovi, členu Rady vlády pro záležitosti romské menšiny, za což byl 29. září 2017 vyznamenán ministrem kultury cenou Artis Bohemiae Amicis, od velvyslance USA v Praze Stephena Kinga obdržel Cenu Alice Garrigue Masarykové za lidská práva).

Dne 21. srpna 2017 vláda ČR přijala usnesení č. 609 (23. října 2017 změněno, respektive zpřesněno usnesením č. 776) „o schválení záměru nabytí areálu velkovýkrmny prasat v bezprostřední blízkosti pietního místa v Letech u Písku ve veřejném zájmu státu včetně schválení výše ceny a následných kroků při naložení s tímto majetkem“. Dne 23. listopadu 2017 došlo k podpisu kupní smlouvy na odkup vepřína mezi ředitelkou Muzea romské kultury (dále jen „MRK“) (organizace je státem pověřena hospodařit s nově nabytým státním majetkem) a místopředsedou představenstva AGPI, a.s. Ministr kultury Daniel Herman kupní smlouvu zároveň kontrastoval.

Původně byla Kulturní památka Lety u Písku (tj. stávající Pietní místo na místě pohřebiště) ve správě Památníku Lidice. Podpisem převodní smlouvy bylo 18. prosince 2017 Pietní místo v Letech u Písku převedeno do správy MRK (obě instituce zřizuje Ministerstvo kultury, díky čemuž nebyl s převodem správy problém).

MRK již uspořádalo několik veřejných setkání nad budoucí podobou místa a má v úmyslu zorganizovat architektonickou soutěž. V prostorách vepřína začaly přípravné práce na demolici objektu a na prodej nepotřebných objektů a technologií. Areál a jeho okolí bylo vyčištěno od náletových dřevin, prostor původního tábora byl vyčištěn a připraven pro

nadcházející archeologický výzkum, byly zdokumentovány a zaměřeny jednotlivé budovy vepřína. Od listopadu 2018 probíhají práce na výběrových řízeních na demolicí, archeologický výzkum a architektonickou soutěž.

II.7. Rozhlasové a televizní vysílání

Pokračovat, ve spolupráci se zástupci národnostních menšin, v podpoře rozhlasových a televizních programů pro nebo o národnostních menšinách (i v jazycích národnostních menšin); přehodnotit kritéria používaná pro vyplácení grantů, aby byly splněny požadavky digitálního věku.

V §17 zákona č. 231/2001 Sb., o provozování televizního a rozhlasového vysílání, je stanoveno, že při udělování licencí k vysílání se kromě jiného hodnotí i přínos žadatele k zajištění rozvoje kultury národnostních, etnických a jiných menšin v ČR. Dále je tímto zákonem stanoveno, že provozovatel vysílání je povinen nezařazovat do programů pořady, které mohou utvrzovat stereotypní předsudky týkající se etnických, náboženských nebo rasových menšin. Dále musí zajistit, aby vysílané pořady nepodněcovaly k nenávisti z důvodů pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženského, politického nebo jiného smýšlení, národního nebo sociálního původu, příslušnosti k národnostní nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení. Provozovatel rovněž nesmí zařazovat do vysílání taková obchodní sdělení, která obsahují diskriminaci na základě pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického nebo jiného smýšlení, národního nebo sociálního původu, příslušnosti k národnosti nebo etnické menšině, majetku, rodu, zdravotního postižení, věku a sexuální orientace nebo jiného postavení. Dohled nad plněním těchto povinností vykonává Rada pro rozhlasové a televizní vysílání, která za nedodržení stanovených povinností uděluje sankce.

Zákon č. 132/2010 Sb., o audiovizuálních mediálních službách, stanovuje základní povinnosti pro poskytování audiovizuálních mediálních služeb. Poskytovatelé těchto služeb jsou dle tohoto zákona povinni zajistit, aby audiovizuální mediální služby nepodněcovaly k nenávisti, mimo jiné, z důvodu příslušnosti k národnostní či etnické menšině, a nedocházelo k diskriminaci v obchodních sděleních z důvodu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického nebo jiného smýšlení, národního nebo sociálního původu, příslušnosti k národnostní menšině nebo etnické skupině, majetku, rodu, zdravotního postižení, věku a sexuální orientace nebo jiného postavení.

Specifické povinnosti jsou stanoveny provozovatelům vysílání veřejné služby, České televizi na základě zákona č. 483/1991 Sb., o České televizi, a Českému rozhlasu na základě zákona č. 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu. Tyto veřejnoprávní instituce nejen že nesmí porušovat výše zmíněná obecná ustanovení, ale naopak jsou povinny vytvářet a šířit programy a poskytovat vyváženou nabídku pořadů pro všechny skupiny obyvatel se zřetelem na svobodu jejich náboženské víry a přesvědčení, na kulturu, etnický a národnostní původ, národní totožnost, sociální původ, věk nebo pohlaví tak, aby tyto programy a pořady odrážely rozmanitost názorů, uměleckých, náboženských, politických a filozofických směrů, a to s cílem posílit vzájemné porozumění a toleranci a podporovat soudržnost pluralitní společnosti. Veřejnoprávní provozovatelé jsou dále povinni rozvíjet identitu obyvatel ČR včetně příslušníků národnostních a etnických menšin.

Česká televize

V roce 2017 začala ČT vysílat pořad pro národnostní menšiny a o nich s názvem *Sousedé*. Jeho tvorbu zastřešuje Centrum dramaturgie Ostrava, konkrétně tým tvůrců cyklu *Babylon* v dramaturgii Marty Růžičkové, členky Pracovní skupiny pro národnostně menšinové vysílání. Měsíčník si klade za cíl poskytnout divákům aktuální pohled do života menšin u nás tak, aby posílil obecné povědomí o ostatních národnostech žijících v naší společnosti. Cyklus má mapovat prolínání a vzájemné ovlivňování kulturních i životních zvyklostí, jejich uchovávání

členy minorit, ale i případné proměny v českém prostředí, zabývat se obecnými aspekty začleňování do společnosti, dlouhodobé i každodenní problémy soužití. Jeho mottem, ze kterého vzešel i jeho název, je nakouknout za okna svých sousedů.¹⁵

Český rozhlas

Tabulka 3 Pořady Českého rozhlasu týkající se národnostních menšin

Slovenština	
STRETNUTIE	zpravodajsko-publicisticko-kulturně společenský magazín
Četnost vysílání:	2 x týdně, PO a ST; 15 minut na všech regionálních okruzích; 1 x týdně NE; 55 minut na celoplošné stanici Radiožurnál
Polština	
KWADRANS	zpravodajsko-publicisticko-kulturně společenský magazín v polštině
Četnost vysílání:	5 x týdně 25 minut PO až PÁ na regionálním okruhu Ostrava
Němčina	
SOUSEDÉ	publicisticko-kulturně společenský magazín v němčině
Četnost vysílání:	1 x týdně PÁ 15 minut na všech regionech
Romština	
O ROMA VAKEREN	publicisticko-kulturně-společenský magazín pro Romy, vysílá se částečně v romštině, jinak v češtině
Četnost vysílání:	2 x týdně ÚT a ČT 15 minut na všech regionech; 1 x týdně SO 55 minut na celoplošném Radiožurnálu

Pro ostatní menšiny vysílá ČRo navíc nový zpravodajsko-publicisticko-kulturně společenský magazín *Mezi námi*, a to vždy v sobotu od 15:10 do 15:30 hod. na stanici ČRo Plus.¹⁶ Bylo odvysíláno 110 pořadů, celkem 157 vstupů. Nejfrekventovanějšími z cca 450 vstupů byly příspěvky ruské, vietnamské a ukrajinské menšiny, mezi nejčastější témata patřily informace o hudbě, samotné menšině a jejích tradicích, aktuálních politických tématech a historii.

III. ČÁST - Další opatření přijatá ke zlepšení plnění Úmluvy

Článek 3

Listina základních práv a svobod deklaruje respekt k právu každého svobodně si zvolit, zda chce být za příslušníka národnostní menšiny považován či nikoliv. Podle čl. 3 odst. 2 Listiny „Každý má právo svobodně rozhodovat o své národnosti. Zakazuje se jakékoli ovlivňování tohoto rozhodování a všechny způsoby nátlaku směřující k odnárodnění.“ Podle čl. 24 Listiny „Příslušnost ke kterékoli národnostní nebo etnické menšině nesmí být nikomu na újmu.“ Příslušníci menšin mohou vykonávat svá práva plynoucí z Úmluvy, a to individuálně nebo společně s jinými příslušníky menšiny.

Práva příslušníků národnostních menšin jsou zároveň upravena i v menšinovém zákoně a respektují je i další legislativní i nelegislativní dokumenty České republiky.

Článek 4

S účinností k 30. září 2017 došlo ke změně zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích. Konkrétně novelou zákona došlo ke snížení soudního poplatku za návrh na zahájení soudního řízení ve věcech ochrany před diskriminací na pevnou sazbu 1.000 Kč. Soudní poplatek spolu s ostatními náklady řízení (mimo vlastního zastoupení) mohl odrazovat od podání žaloby, přičemž diskriminace je často rovněž významný zásah do lidské důstojnosti podobně jako újma na zdraví či usmrcení osoby blízké, které jsou od soudního poplatku osvobozeny. Proto

¹⁵ <http://www.ceskatelevize.cz/porady/11690334848-sousedu/>

¹⁶ http://www.rozhlas.cz/plus/porady/_porad/101655

tedy došlo dle uvedeného úkolu ke snížení soudních poplatků u všech antidiskriminačních žalob na 1.000 Kč.¹⁷

Zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, upravuje dvě specifické skutkové podstaty přestupku proti občanskému soužití, a to omezování nebo znemožňování příslušníku národnostní menšiny výkon práv příslušníků národnostních menšin, nebo způsobení jinému újmu pro jeho příslušnost k národnostní menšině. Za tyto přestupky, kterých se může dopustit fyzická osoba, podnikající fyzická osoba nebo právnická osoba, lze uložit pokutu do 20.000 Kč, v případě opakovaného spáchání po nabytí právní moci rozhodnutí o přestupku až 30.000 Kč. Pravomocné rozhodnutí o tomto přestupku se zapisuje do evidence přestupků vedené Rejstříkem trestů. Tato úprava byla zavedena menšinovým zákonem. Dříve, do 30. června 2017, byla obsažena v zákoně č. 200/1990 Sb., o přestupcích.

Ve sledovaném období bylo přijato také posilující opatření v oblasti pojištění. Konkrétně se jedná o ustanovení § 2769 (týkající se pojištění) zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů: „§ 2769 *Rovné zacházení - Použije-li pojistitel jako hledisko při určení výše pojistného nebo pro výpočet pojistného plnění národnost, rasový nebo etnický původ nebo jiné hledisko odporující zásadě rovného zacházení podle jiného zákona, nepřihlíží se ke zvýšení pojistného ani ke snížení pojistného plnění na základě těchto hledisek. To platí i v případě, je-li jako hledisko při určení výše pojistného nebo pro výpočet pojistného plnění použito těhotenství nebo mateřství.*“

Ve vztahu k článku 4 je také možné zmínit nelegislativní opatření týkající se možnosti pravidelného sledování žalob ve věcech týkajících se diskriminace, tedy nejen antidiskriminační žaloby, ale například i ostatní spory vzniklé v souvislosti s motivem diskriminace v pracovněprávních vztazích. Tato data jsou bezplatně přístupná na webu Ministerstva spravedlnosti. Jedná se o Přehled o pravomocných rozhodnutích soudů v občanskoprávních věcech podle druhu sporů, statistický list sestavy S-SL-C).¹⁸

O nediskriminační přístup usiluje v praxi také Probační a mediační služba (dále jen „PMS“).

Při projednávání případů trestné činnosti v průběhu přípravného řízení a dále při zajištění výkonu alternativních sankcí spolupracuje PMS s pachateli a oběťmi trestné činnosti bez ohledu na jejich rasu, etnický původ, národnost, pohlaví, věk, sexuální orientaci či náboženské vyznání. V rámci rovného přístupu k národnostním menšinám zajišťuje PMS při jednání s pachateli i oběťmi trestné činnosti, kteří neovládají český jazyk, tlumočnické služby.

Při výkonu odborných činností PMS využívá cizojazyčné materiály (letáky a formuláře), které byly přeloženy do několika jazyků. Dále PMS standardně využívá síť sociálních, zdravotnických a dalších odborných služeb, které se zaměřují na různé cílové skupiny. Jednou ze služeb, které PMS dlouhodobě a s úspěchem využívá, je také služba Romský mentoring, jejímž poskytovatelem je organizace RUBIKON Centrum, z. s. Služba je určena dospělým i mladistvým klientům PMS, kteří se cítí být součástí romské menšiny, dostali se do konfliktu se zákonem, nebo jim byl uložen alternativní trest či trestní opatření. Účelem služby je prostřednictvím vyškoleného laika, zástupce romské komunity, motivovat klienty PMS k úspěšnému výkonu alternativního trestu, kterému mnohdy brání nízké právní povědomí, nedůvěra k většinové společnosti a jejím institucím či nedostatečná motivace ke změně ve způsobu života související s nedostatečnou orientací na budoucnost. Zapojení mentora může významně přispět k eliminaci těchto negativních faktorů tím, že klientům vysvětlí povinnosti vyplývající z uloženého alternativního trestu a k jejich plnění je pozitivně motivuje a podporuje. Probačním pracovníkům pak může romský mentor pomoci zorientovat se v romské komunitě, v jejím hodnotovém systému a vztazích. Stává se tak prostředníkem mezi klientem

¹⁷ V původním znění zákona bylo zakotveno, že soudní poplatek v případě antidiskriminačních žalob činil min. 2.000 Kč, při požadování náhrady nemajetkové újmy nad 200.000 Kč pak 1 % z požadované částky.

¹⁸ <http://cslav.justice.cz/InfoData/prehledy-statistickyh-listu.html>

a pracovníkem pověřeným výkonem alternativního trestu. Projekt *Romský mentoring* je spolufinancován z prostředků ESF. V roce 2018 byl *Romský mentoring* realizován v 17 soudních okresech: Beroun, Kolín, Kladno, Nymburk, Český Krumlov, Jindřichův Hradec, Ústí nad Orlicí, Pardubice, Most, Chomutov, Děčín, Rumburk, Louny, Liberec, Sokolov, Jablonec nad Nisou a nově také Brno. V tomto roce bylo proškolen 15 nových mentorů a aktuálně se na zajištění projektu podílí kolem 50 romských mentorů.

Článek 5

Zachování a rozvíjení kultury a identity národnostních menšin, včetně jazyka, tradic a ochrany kulturního dědictví je podporováno, mimo jiné, prostřednictvím dotačních programů.

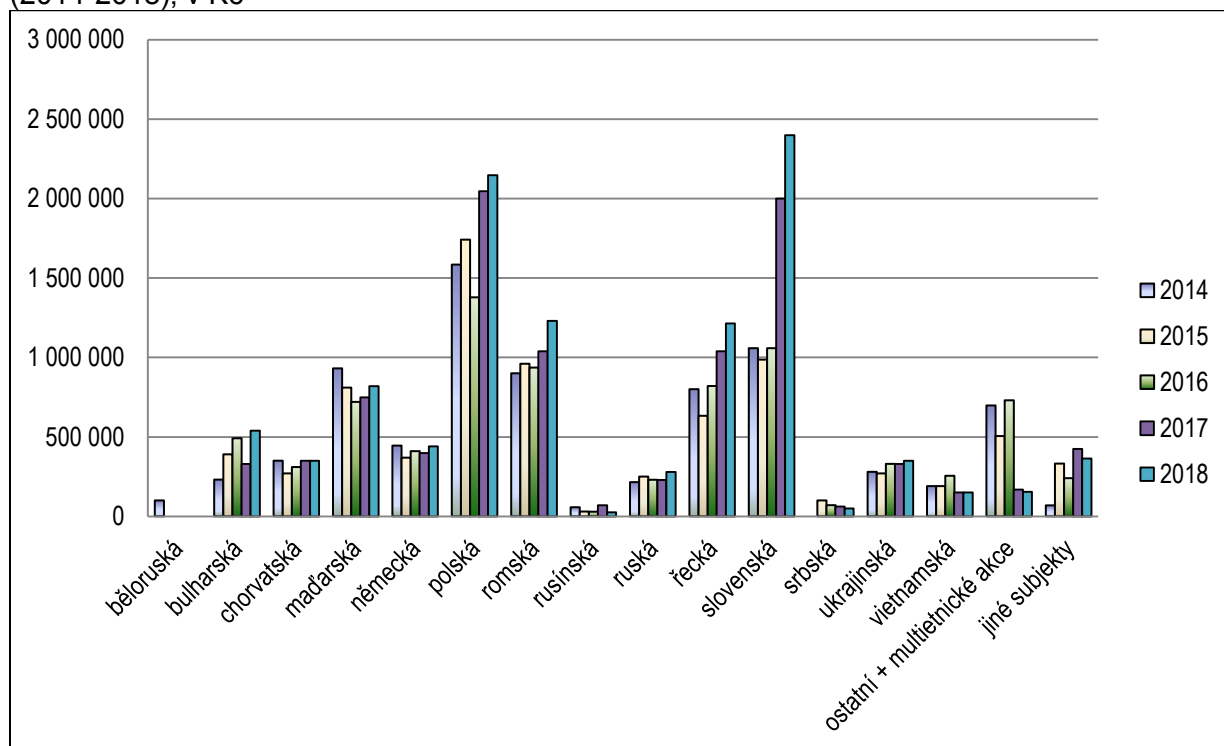
Úkol realizovat každoročně dotační programy na podporu kulturních aktivit příslušníků národnostních menšin žijících v České republice a integrace příslušníků romské menšiny vychází ze *Státní kulturní politiky České republiky 2009–2014* a *Státní kulturní politiky na léta 2015–2020 (s výhledem do roku 2025)*, jejímž gestorem je Ministerstvo kultury. Do programu na podporu kulturních aktivit příslušníků národnostních menšin žijících v ČR mohou být předloženy projekty zaměřené na umělecké, kulturně vzdělávací a výchovné aktivity, studium a rozborů národnostní kultury a lidových tradic, na multietnické akce (směřující mimo jiné např. k potírání negativních projevů extremismu, rasové a národnostní nesnášenlivosti a xenofobie), ediční činnost (neperiodické publikace) a dokumentaci národnostní kultury.

Tabulka 4 Přehled o výši poskytnutých finančních prostředků dle jednotlivých národnostních menšin v letech 2014–2018 na podporu kulturních aktivit příslušníků národnostních menšin

národnostní menšina	2014	2015	2016	2017	2018
běloruská ¹⁹	100 000 Kč				
bulharská	231 000 Kč	390 000 Kč	491 000 Kč	330 000 Kč	540 000 Kč
chorvatská	350 000 Kč	270 000 Kč	310 000 Kč	350 000 Kč	350 000 Kč
maďarská	931 000 Kč	810 000 Kč	790 000 Kč	750 000 Kč	820 000 Kč
německá	445 000 Kč	369 055 Kč	409 509 Kč	398 000 Kč	440 000 Kč
polská	1 584 000 Kč	1 741 000 Kč	1 878 000 Kč	2 046 835 Kč	2 148 000 Kč
romská	900 000 Kč	960 000 Kč	1 179 000 Kč	1 040 000 Kč	1 230 000 Kč
rusínská	57 054 Kč	30 000 Kč	27 377 Kč	70 721 Kč	25 000 Kč
ruská	215 000 Kč	250 000 Kč	230 000 Kč	230 000 Kč	280 000 Kč
řecká	800 000 Kč	632 563 Kč	1 120 000 Kč	1 038 732 Kč	1 215 000 Kč
slovenská	1 058 000 Kč	896 000 Kč	1 258 000 Kč	2 000 000 Kč	2 400 000 Kč
srbská		100 000 Kč	70 000 Kč	62 000 Kč	50 000 Kč
ukrajinská	280 000 Kč	270 000 Kč	330 000 Kč	330 000 Kč	350 000 Kč
vietnamská	190 000 Kč	190 000 Kč	355 000 Kč	150 000 Kč	150 000 Kč
ostatní spolky + multietnické akce	697 637 Kč	505 000 Kč	728 000 Kč	168 127 Kč	155 000 Kč
jiné subjekty (mimo spolky)	68 868 Kč	131 780 Kč	240 000 Kč	424 613 Kč	365 000 Kč
celkem	7 907 559 Kč	7 545 398 Kč	9 415 886 Kč	9 389 028 Kč	10 518 000 Kč

¹⁹ Běloruská menšina od roku 2015 žádný projekt nepředložila.

Graf 1 Finanční prostředky na podporu kulturních aktivit příslušníků národnostních menšin (2014-2018), v Kč

Projekty podporované v rámci dotačního programu na podporu integrace příslušníků romské menšiny mohou být zaměřené na umělecké, kulturně vzdělávací a výchovné aktivity, odborné studie rozšiřující poznání a podporující bádání o romské kultuře, tradicích a historii, ediční činnost (neperiodické publikace), kulturní akce směřující k potírání negativních projevů extremismu, rasové a národnostní nesnášenlivosti a xenofobie.

Tabulka 5 Finanční prostředky na podporu integrace příslušníků romské menšiny v rámci Ministerstva kultury (v Kč)

	2014	2015	2016	2017	2018
Výše dotace	1 499 993	1 515 693	2 000 000	1 662 400	2 054 900

V gesci Ministerstva kultury jsou i další dotační programy, které poskytují podporu subjektům národnostních menšin. Následující tabulky zobrazují konkrétní příjemce dotací včetně názvu jejich projektů a výše poskytnuté dotace.

Tabulka 6 Projekty v programu Podpora neprofesionálních uměleckých aktivit

rok	příjemce	projekt	dotace (Kč)
2014	Česká asociace rusistů, Praha	Festival ARS POETICA	30 000
2015	Česká asociace rusistů, Praha	ARS POETICA- Puškinův památník 49. ročník	20 000

Tabulka 7 Projekty v programu Podpora regionálních kulturních tradic

rok	příjemce	projekt	dotace (Kč)
2014	Česká asociace rusistů, Praha	Čeští hudebníci v Rusku – jubilea významných osobností – 250, 150 a 100 let	70 000
2017	Slovensko-český klub, z. s., Praha	Josef Kainar 100	50 000
2018	Slovensko-český klub, z. s., Praha	Miroslav Horníček 100	45 000
	CS Institut, Praha	Reflexe jubileí státnosti: Minifestival slovenského divadla a kultury v Praze	50 000
	Slovensko-český klub, z. s., Praha	Slovenský dům v Praze si připomíná česko-slovenská výročí	80 000

Česká asociace rusistů, z.s., Praha	Michal Romberg - 100. výročí narození výtvarníka a pedagoga	70 000
ČeskoSlovenská scéna, z. s., Praha	ČESKO-SLOVENSKÝ VEČER V PRAHE při příležitosti 100. roků vzniku Česko-Slovenska	100 000
Slovensko-český klub, z. s., Praha	Týden česko-slovenské vzájemnosti u příležitosti sto let vzniku společného státu	150 000

Ministerstvo kultury v letech 2014-2018 (v souladu s nařízením vlády č. 288/2002 Sb., kterým se stanoví pravidla poskytování dotací na podporu knihoven, v platném znění, *Koncepcí rozvoje knihoven v ČR na léta 2011-2015 a Koncepcí rozvoje knihoven v ČR na léta 2017-2020*) vyhlášovalo dotační řízení s názvem Knihovna 21. století, určené knihovnám evidovaným dle zákona č. 257/2001Sb, o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon). Jedním z jeho tematických okruhů je také podpora práce s národnostními menšinami a integrace cizinců. Dotace jsou poskytovány na nákup literatury v jazycích národnostních menšin a na pořádání akcí seznamující s jinými kulturami.

Tabulka 8 Přehled počtu dotací poskytnutých provozovatelům knihoven v průběhu let 2014–2018

rok	celkový počet příjemců dotace	celková výše dotace v Kč
2014	6	81 000
2015	7	58 000
2016	8	140 000
2017	6	83 000
2018	6	134 000

Odbor církví Ministerstva kultury vyhlásil pro každý rok sledovaného období také konkurs na podporu významných kulturních aktivit církví a náboženských společností a konkurs na podporu rozvoje náboženských a nábožensko-kulturních aktivit spolků (do roku 2015 občanských sdružení). V rámci těchto konkursů jsou podporovány aktivity zvyšující informovanost a zájem o náboženskou oblast vymezenou činností registrovaných církví a náboženských společností. Odbor církví neposkytl ve sledovaném období 2014-2018 žádnou dotaci určenou primárně na podporu aktivit národnostních menšin. Podporou určité nábožensko-kulturní akce však mohlo dojít k nepřímé podpoře těchto skupin a jejich aktivit.

Článek 6

Podporu tolerance a dialogu mezi kulturami zajišťuje především multikulturní výchova, výchova k respektování lidských práv a výchova proti extremismu, rasismu a intoleranci, která je integrální součástí RVP ZV a RVP pro střední vzdělávání a jako taková je v rámci kurikulární reformy implementována do jednotlivých ŠVP.

V učivu vzdělávacího oboru *Dějepis* je důraz kladen na dějiny moderní doby, hlavně na 20. století, v jejichž rámci je zařazeno učivo o fašismu, nacismu, o II. světové válce, nacistické rasové a jiné perzekuci, o odboji proti nacismu, o holocaustu a genocidě Romů. V učivu, které vzdělává k demokratickému občanství, jsou následující obsahová hesla: *politický radikalismus a extremismus, současná česká extremistická scéna a její symbolika, mládež a extremismus*.

V Souboru pedagogicko-organizačních informací pro MŠ, ZŠ, SŠ, konzervatoře, VOŠ, základní umělecké školy, jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky a školská zařízení jsou také odkazy na komplexní informace o holocaustu Romů a Židů, které lze získat i na odborných seminářích *Jak učit o Holocaustu* nebo v rámci dokumentárního projektu pro žáky *Zmizelí sousedé*.

Ve výuce je potřebné také akcentovat téma česko-německých vztahů, včetně objektivních informací o odsunu sudetských Němců, a dále učit žáky poznávat kulturu, jazyk a každodenní život dalších národností a etnik žijících v ČR. Žáci by měli být informováni o současných extremistických skupinách mládeže (antisemitismus, islamofobie, neonacismus, pravicový a levicový extremismus). Současně je však nutné upozornit, že v prostředí škol a školských zařízení, nelze uskutečňovat vzdělávání k multikulturní výchově a lidským právům, k nenásilí a toleranci pouhým zdůrazněním cizorodých prvků s akcentem na jinakost, neboť pouhé zdůraznění odlišnosti může být kontraproduktivní.

Důležitým informačním, metodickým a komunikačním zdrojem v oblasti multikulturní výchovy je metodický portál www.rvp.cz. Jeho činnost zajišťuje NÚV. MŠMT má jeho prostřednictvím zastoupení v pracovní skupině při Evropské komisi pro předčasné odchody ze vzdělávání - *Thematic Working Group on Early School Leaving*. Činnost pracovní skupiny pro předčasné odchody ze vzdělávání je orientována také na národnostní menšiny, ve kterých je vyšší podíl lidí s předčasně ukončeným vzděláváním.

NIDV zajišťuje také vzdělávací programy pro pedagogické pracovníky. Důraz je kladen především na nabídku pro pedagogy mateřských škol, kdy děti z národnostních menšin či děti cizinců poprvé vstupují do českého vzdělávacího systému.²⁰

Podpora tolerance a dialogu prostřednictvím knihoven

V *Koncepci rozvoje knihoven v ČR na léta 2011–2015* byla problematika menšin reflektována v části *Rovný přístup ke službám* v dílčím cíli č. 13: *Zlepšit dostupnost knihoven a jejich služeb, prosadit kritérium bezbariérovosti služeb knihoven jako kritérium hodnocení kvality služeb*. Dalším cílem, mimo jiné, bylo *rozšířit služby knihoven pro handicapované občany i národnostní menšiny, nezaměstnané a další znevýhodněné sociální skupiny, i pro občany obcí, v nichž knihovna není*. Sekce služeb osobám se specifickými potřebami připravuje také metodiky pro další oblasti (cizinci a národnostní menšiny, lidé s duševními poruchami). Na uvedené téma proběhly také dvě konference.

V letech 2017-2018 následně probíhala implementace *Koncepce rozvoje knihoven v ČR na léta 2017-2020*. V ní je problematika národnostních menšin reflektována v prioritě č. 2 *„Knihovny jako otevřená vzdělávací, kulturní, komunitní a kreativní centra“*, v opatření č. 2.5 *Rozšiřovat nabídku knihovnických a informačních služeb pro různé cílové skupiny a jejich potřeby (příslušníci menšin, různých věkových skupin, rozdílného sociokulturního zázemí či osoby se zdravotním postižením, osoby ohrožené sociálním vyloučením)*.

Podpora tolerance a dialogu prostřednictvím muzejních institucí

K výchově k toleranci a boji proti nesnášenlivosti významně přispívají i muzejní instituce. Rovný přístup k poznávání a využívání movitého kulturního dědictví v oblasti muzeí a galerií v ČR zajišťuje především zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých zákonů. Pro část muzejních organizací je otázka národnostních menšin jednou z jejich stěžejních činností, jak je tomu např. u Památníku Terezín. Ministerstvo kultury podporou muzejních institucí zároveň zajišťuje plnění usnesení vlády ze dne 28. července 1999 (usnesení č. 797), které ukládá ministrovi kultury zajistit podporu studia a vzdělávacích aktivit v oblasti holocaustu. Ve všech materiálech, studiích a dalších aktivitách k této problematice je spolu s holocaustem Židů uváděn i holocaust Romů. Zainteresováni v této problematice jsou však i další muzejní instituce. Tabulky níže uvádí poskytnuté prostředky muzejním institucím, které zároveň realizují aktivity na podporu příslušníků národnostních menšin. Konkrétní aktivity muzejních institucí souvisejících s článkem 6 Úmluvy tvoří přílohu č. 1 Zprávy.

²⁰ <https://www.nidv.cz/vzdelavaci-programy>, <http://cizinci.nidv.cz/>

Tabulka 9 Finanční prostředky poskytnuté na podporu významných kulturních aktivit muzejních institucí realizující aktivity pro příslušníky národnostních menšin

2014		
instituce	projekt	dotace (Kč)
Muzeum romské kultury	Romové slaví svátek muzeí	20 000
	Romové a sport	100 000
Národní muzeum	Výstava Azerbajdžán. Čarovná země ohně	230 000
Památník Terezín	Terezínská tryzna 2014	300 000
2015		
instituce	projekt	dotace (Kč)
Muzeum romské kultury	Romská muzejní noc	50 000
	Výstava Romarising V4	100 000
	Výstava Romský šperk, tradice a současnost	162 881
Národní muzeum	Okno do světa – Mes Ajnak: Budhistické poklady z národního muzea Afganistánu	100 000
Památník Terezín	Terezínská tryzna 2015	300 000
Památník Šoa Praha o.p.s.	Bubnování pro Bubny	250 000
2016		
instituce	projekt	dotace (Kč)
Památník Terezín	Terezínská tryzna 2016	400 000

Tabulka 10 Finanční prostředky poskytnuté na podporu výchovně vzdělávacích aktivit v muzejnictví

2015		
instituce	projekt	dotace (Kč)
Muzeum romské kultury	Vyprávěj, maluj, hraj...příběh Romů	50 000
Židovské muzeum v Praze	Vzdělávací aktivita v expozici Maiselovy synagogy	40 000

Tabulka 11 Finanční prostředky poskytnuté na podporu projektů expozic a výstav

2016		
instituce	projekt	dotace (Kč)
Památník Šoa Praha o.p.s.	Stigmatizovaná místa Evropy	250 000

Tabulka 12 Finanční prostředky poskytnuté na podporu poskytování standardizovaných veřejných služeb muzeí a galerií

2016		
instituce	projekt	dotace (Kč)
Muzeum Hlučína, p.o.	Kdo jsou lidé na Hlučínsku	330 000

Tabulka 13 Finanční prostředky poskytnuté na podporu ochrany kulturních statků

projekt	příjemce dotace	dotace (Kč)	rok
Mezinárodní odborná konference u příležitosti oslav 20. výročí Muzea Dr. Šimona Adlera na téma Fenomén židovských komunit na venkově	Spolek přátel Muzea Dr. Šimona Adlera	500 000	2017
Chorvati, jižní Morava a my	Sdružení občanů chorvatské národnosti v ČR	48 000	2017
140. výročí založení Nordböhmscher Excursions-Clubu	Vlastivědný spolek Českolipska	150 000	2018

Tabulka 14 Finanční prostředky poskytnuté na podporu integrovaného systému ochrany movitého kulturního dědictví (preventivní ochrana před nepříznivými vlivy prostředí)

podpořené položky	příjemce dotace	dotace (Kč)	rok
-------------------	-----------------	-------------	-----

Vybavení depozitářů a stálých expozic: policový regál	Muzeum romské kultury	7 000	2014
Vybavení depozitářů a stálých expozic: Zásuvkový blok A0/5 zásuvek do depozitáře B5	Muzeum romské kultury	110 000	2017

V souvislosti s plněním článku 6 odstavce 2 Úmluvy je důležité zmínit práci Policie ČR ve vztahu k menšinám a vzdělávání zajišťované MV.

Práce Policie ČR v terénu

Velmi důležitou roli v zabezpečení vnitřní bezpečnosti hraje Policie ČR. Důležitým dokumentem Policie ČR ve vztahu k menšinám je Strategie pro práci Policie České republiky ve vztahu k menšinám pro období let 2018-2020, která navazuje na strategie předchozí. Cílem Strategie je nadále rozvíjet možnosti adaptace Policie ČR na podmínky vzrůstající společenské diverzity a rozšiřovat znalosti a dovednosti policistů v oblasti různých sociálních prostředí tak, aby byli schopni efektivní a systematické práce ve vztahu k menšinám.

V roce 2013 byl Policejním prezidiem České republiky zaveden institut styčného důstojníka pro menšiny. Styčný důstojník je specializovaným pracovníkem na problematiku policejní práce ve vztahu k menšinám. Plní úlohu zprostředkovatele mezi policií a menšinovými společenstvími, nabízí členům menšin pomoc při řešení konkrétních problémů spadajících do zákonné působnosti Policie ČR. Zároveň působí jako konzultant při řešení všech záležitostí, které se z pohledu policie problematiky menšin týkají. Styčný důstojník také průběžně monitoruje struktury menšin v lokalitě a podílí se na prevenci a potírání kriminality. Styční důstojníci a členové pracovních skupin se v problematice menšin trvale vzdělávají ve specializačních kurzech, spolupracují s neziskovými organizacemi, se státní správou i samosprávou a podílejí se na přiblížení se menšinám ve svých lokalitách.

Ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia ČR (dále jen „ŘSP“), jako gestor problematiky menšin, provedlo v roce 2017 mapování SVL v rámci jednotlivých Krajských ředitelství Policie České republiky. Tuto činnost metodicky vykonával styčný důstojník pro menšiny. Cílem bylo reálné zmapování SVL, jejich vyhodnocení ve vztahu k potenciálním bezpečnostním hrozbám a rizikům. Dále ŘSP realizovalo v roce 2018, ve spolupráci s dalšími partnery, bezpečnostní opatření v SVL Ústeckého kraje. Bezpečnostní opatření bylo realizováno na základě zhoršené bezpečnostní situace v SVL Ústeckého kraje, na niž bylo vedení Policejního prezidia České republiky upozorněno otevřeným dopisem policejnímu prezidentovi, který inicioval starosta města Varnsdorf. Otevřený dopis podpořily i další obce, jako je Rybníště, Jiříkov, Lipová, Dolní Podluží, Klášterec nad Ohří, Obrnice, Kadaň, Litvínov a zároveň dopis podpořila Rada Ústeckého kraje. Bezpečnostní opatření bylo realizováno v měsících květen, červen, červenec a srpen 2018. Podílelo se na něm 14 styčných důstojníků pro menšiny ze všech 14 krajských ředitelství a 40 tzv. romských policejních specialistů z Moravskoslezského kraje, Ústeckého kraje, Olomouckého kraje a Karlovarského kraje.

V souladu se Strategií prevence kriminality v České republice na léta 2016 až 2020 MV také pokračovalo v podpoře preventivních aktivit v rámci programu prevence kriminality na místní úrovni 2018. Hlavním cílem programu bylo posílení pocitu bezpečí občanů, eliminace kriminálně rizikových jevů a ochrana lokálních komunit před kriminalitou. Příjemcem dotace mohl být pouze kraj nebo obec a nově i dobrovolný svazek obcí. Nejvýznamnějším a nejúspěšnějším projektem v této oblasti je projekt *Asistent prevence kriminality* (dále jen „APK“). APK je zaměstnancem samosprávy zařazeným v obecní policii ve smyslu zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů (není strážníkem ani čekatelem). Podílí se na prevenci kriminality v obci, přispívá k ochraně a bezpečnosti osob a majetku, předchází možnému protiprávnímu jednání svou přítomností a zejména svými komunikačními schopnostmi, vystupuje jako mediátor možných sousedských sporů, monitoruje dodržování čistoty veřejných prostranství, pomáhá ostatním občanům v SVL. Při své činnosti je APK řízen

konkrétním strážníkem v roli mentora, se kterým úzce spolupracuje. Odhadem působí v celé ČR cca 600 APK.

Dalším projektem, který se snaží reagovat na konkrétní potřeby obcí s cílem pozitivně ovlivnit situaci především v SVL a úzce souvisí s projektem APK, je preventivní projekt Domovník – preventista (dále jen „DP“), který byl odpilotován v roce 2013 v 5 obcích ČR: Rotavě, Obrnicích, Orlové, Frýdku-Místku a Břeclavi. Od 1. července 2013 bylo zaměstnáno celkem 50 DP s pomocí dotace MV v rámci programu prevence kriminality. Vytvoření nové pracovní pozice DP pomáhá řešit stávající neutěšenou situaci v oblasti správy bytového fondu obce, zejména v SVL, a současně výrazně napomáhá zvýšení bezpečnosti a veřejného pořádku v dané lokalitě tzv. řízenou samosprávou domu. Projekt zároveň pomáhá řešit alespoň částečnou zaměstnanost osob dlouhodobě nezaměstnaných. Od 1. ledna 2018 je zaměstnáno dalších 30 DP v 10 obcích z prostředků ESF.

Vzdělávání Policie ČR ve vztahu k národnostním menšinám

Problematika národnostních menšin je součástí výuky předmětů základní odborné přípravy policistů, která byla do roku 2015 realizována v policejních školách. Od ledna 2016 výuka probíhá ve vzdělávacích zařízeních Policie České republiky. Úkolem je vybavit příslušníky odpovídajícími kompetencemi, které jim usnadní orientaci v odlišnostech kulturních hodnot a vzorců jednání, zefektivní jejich přístup k menšinám a policii jako celku pomohou k adaptaci na výkon v podmínkách zvyšující se sociální diverzifikace. Očekávaným výstupem policejního vzdělávání v dané oblasti je informovanost policisty o specifikách menšin, kompetence k profesionálně odvedené práci založené na oboustranné důvěře policisty a příslušníka menšiny a úspěšném importu práva a spravedlnosti do těchto komunit.

Od roku 2011 jsou registrovány pro systémové vzdělání specialistů na menšiny v činné službě dva vzdělávací programy *Kurz styčných důstojníků pro menšiny a členů pracovních skupin I. a II.*

Byla také vytvořena a vydána *Metodika činnosti asistentů při jednání s policií a dalšími úřady*. Metodika je dostupná v elektronické podobě na webových stránkách MV. Materiál je zaměřen zejména na prevenci kriminality a pomoc obětem a svědkům protiprávního jednání v SVL.

V období let 2011-2018 realizovala Vyšší policejní škola a Střední policejní škola MV v Holešově, ve spolupráci s Odbornou školou vojenské policie ve Vyškově, specializované školení *Policista v multikulturním prostředí*. Školení probíhalo v rozsahu 24 vyučovacích hodin a je určeno policistům zařazeným v pracovních skupinách pro práci s národnostními menšinami. Celkem bylo proškoleny cca 116 policistů.

Dále v letech 2014 – 2018 pokračovala Vyšší policejní škola a Střední policejní škola MV v Holešově, v rámci udržitelnosti, v realizaci dvou projektů *Příprava a výběr žáků z národnostních menšin ke vzdělávání ve VPŠ a SPŠ MV v Holešově* a *Vzdělávání žáků národnostních menšin ve VPŠ a SPŠ MV v Holešově*. Realizace projektů byla ukončena v červnu 2018.

V září 2018 byl ve Vyšší policejní škole a Střední policejní škole MV v Holešově zahájen nový projekt *Integrace cizinců v rámci středního odborného vzdělávání v oboru vzdělání Bezpečnostně právní činnost (kód 68-42-M/01.)* Ukončení realizace projektu je stanoveno na srpen roku 2022. Cílovou skupinou jsou cizinci a příslušníci národnostních menšin – žáci 8. a 9. tříd základních škol a jejich rodiče, dále pak již přijatí žáci ke vzdělávání ve čtyřletém vzdělávacím programu v oboru vzdělání Bezpečnostně právní činnost. Projekt vychází ze Strategie pro práci Policie České republiky ve vztahu k národnostním a etnickým menšinám, kde je jednou z priorit přijímání příslušníků národnostních menšin do bezpečnostních sborů, zejména k Policii České republiky. Ve sledovaném období (2014-2018) se ve Vyšší policejní

škole a Střední policejní škole v Holešově vzdělávalo celkem 73 žáků, kteří reprezentovali 9 národnostních menšin.

V průběhu roku 2016 pořádalo MV ve spolupráci s ŘSPP dvě celorepubliková pracovní setkání pro styčné důstojníky pro menšiny a členy jejich pracovních skupin. Celkově se obou setkání zúčastnilo více než 180 policistů. Cílem těchto setkání bylo prohlubování znalostí a vědomostí z oblasti problematiky integrace menšin, zohlednění aktuálních trendů pro práci policie s menšinami, práce s předsudky a předávání dobré praxe. MV iniciovalo také každoroční pracovní setkání styčných důstojníků pro menšiny a krajských koordinátorů pro romské záležitosti. Dvoudenní pracovní setkání se uskutečnilo za účasti zástupců Kanceláře Rady, ASZ, zástupců měst a krajů a zástupců Policie ČR. Cílem bylo prohloubení stávající spolupráce, výměna dobré praxe a aktuálních informací z krajů.

V roce 2017 probíhala i realizace projektu v oblasti vzdělávání, tzv. *rozvoj interkulturních kompetencí formou zážitkové pedagogiky*. Dalším opatřením realizovaným ŘSPP na úseku menšin v letech 2017-2018 byl projekt, který se věnoval také obětem domácího násilí v kontextu SVL a problematiky národnostních menšin. V rámci uvedeného projektu se vytiskly informační brožurky pro ohrožené osoby domácím násilím v českém, anglickém, ruském, ukrajinském, romském, vietnamském a arabském jazyce.

V souladu s plněním cílů a úkolů uložených ve Strategii byly zpracovány také nové multimediální metodické materiály pro potřeby Policie ČR v oblasti interkulturních a sociálních kompetencí. Metodické materiály obsahují 6 zfilmovaných zátěžových situací (videospotů) a výukový metodický manuál k využití videospotů, který obsahuje jednak informace pro samotné lektory, jednak odkazy na související literaturu a sociokulturní aspekty související s jednotlivými zátěžovými situacemi. V oblasti komunikační strategie MV a Policie ČR v rámci přijaté *Koncepce boje proti extremismu* je jedním z hlavních opatření korektní informování z hlediska etnicity. Policie ČR současně vyvíjí aktivity k budování důvěry mezi policií a národnostními menšinami, snaží se o zlepšování komunikace v řešení problémů v zákonné působnosti Policie ČR, vytvoření efektivní spolupráce mezi Policií ČR a samosprávami a o eliminaci trestné činnosti včetně lichvy v SVL.

Výzkum a vzdělávání (v rámci projektů MV)

Ve vybraných SVL bylo v průběhu roku 2017 uskutečňováno rozsáhlé výzkumné šetření v rámci výzkumu s názvem *Bezpečnostní rizika SVL: Vytváření znalostí a nástrojů pro management a prevenci kriminality*, podpořené programem bezpečnostního výzkumu ČR v letech 2015-2020, který administruje MV. Výzkum realizuje Západočeská univerzita v Plzni a základním výstupem bude metodika pro přípravu bezpečnostně-preventivních opatření v obcích.

Co se týče vzdělávání ve veřejné správě, témata antidiskriminačního přístupu k občanům, zavádění principů dobré správy do praxe a multikulturní výchovy je akcentováno ve všech kursech *Institutu pro veřejnou správu Praha*, který je průběžně zařazuje do vybraných vzdělávacích programů pro úředníky územních samosprávních celků. Téma zavádění principů dobré správy do praxe je nedílnou součástí volného cyklu kursů průběžného a prohlubujícího vzdělávání *Správní řízení v praxi*.

Článek 7

Stávající praxe a právní úprava práv příslušníků národnostních menšin v oblasti výkonu jejich sdružovacího práva je v souladu s ústavním pořádkem, odpovídá mezinárodním závazkům ČR vyplývajícím z Mezinárodního paktu o občanských a politických právech (čl. 27), z Úmluvy o lidských právech a základních svobodách (čl. 14) a zejména z Úmluvy.

Právní úprava sdružovacího práva, obsažená v zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zaručuje každému, v souladu s příslušnými mezinárodními úmluvami a ústavní úpravou, právo sdružovat se spolu i s jinými. Příslušníci národnostních menšin mohou tudíž zakládat spolky bez jakýchkoli omezení. Právo příslušníků národnostních menšin na sdružování v národnostních sdruženích i v politických stranách a v politických hnutích je též výslovně zmíněno v ustanovení § 5 menšinového zákona.

Agendu sdružování²¹, kterou do 31. prosince 2013 zabezpečovalo MV, byla na základě zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, v plném rozsahu nově převedena na rejstříkové soudy, které zároveň vedou spolkový rejstřík.

Politické strany a hnutí

V případě politických stran a politických hnutí nevznikl v období let 2014–2018 žádný nový subjekt sdružující příslušníky národnostních menšin. V roce 2017 došlo ke zrušení Strany rovných příležitostí, a to jejím dobrovolným rozpuštěním.

Na komunální úrovni se politické hnutí *Coexistentia–Soužití* dlouhodobě prosazuje v okresech Frýdek-Místek a Karviná. V komunálních volbách v říjnu 2014 získalo hnutí 30 mandátů ve 13 obcích Moravskoslezského kraje a zároveň mají své zástupce v obecních zastupitelstvech (nad to v 11 případech v koalici s Nezávislími). Rovněž Romové získali v komunálních volbách celkem 5 mandátů v rámci místních volebních uskupení (3 z toho v rámci volebního hnutí Společně pro Trmice (Nezávislá volba) v Ústí nad Labem-Trmicích, jeden v Ralsku za stranu SNK Evropští demokraté a jeden v Lomu u Mostu za hnutí Severočeši Most).

Ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v říjnu 2017 nekandidovala žádná národnostně menšinová strana či politické hnutí. Nicméně, na kandidátní listině KDU-ČSL se objevili čtyři zástupci výše zmíněného, kteří se hlásí k polské národnosti, a další dva na kandidátce ODA a Pirátů. Dále kandidovalo při těchto volbách celkem osm Romů, a to čtyři na kandidátkách Strany zelených, jeden za ČSSD, jeden na kandidátce hnutí Řád Národa, jeden za SPR - RSC Miroslava Sládka a jeden na kandidátce Pirátů. V Praze kandidovali dva příslušníci vietnamské menšiny, a to jeden za ODA a jeden za Piráty. Ani jeden z výše uvedených kandidátů však v těchto volbách neuspěl.

Článek 8

Podmínky nezbytné pro příslušníky národnostních menšin k tomu, aby mohli uchovávat své náboženství, právo vyznávat své náboženství nebo víru a zakládat náboženské instituce, organizace a sdružení jsou vedle Ústavy ČR a Listiny základních práv a svobod, zakotveny rovněž v zákoně č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů (zákon o církvích a náboženských společnostech).

Ministerstvo kultury v rámci každého registračního správního řízení podle uvedeného zákona zjišťuje a kontroluje informace o případných znacích netolerance či potlačování práva vyznávat náboženství či víru ze strany navrhovatelů. Ministerstvo kultury však není ze zákona oprávněno monitorovat činnost neregistrovaných církví a náboženských skupin. Je však povinno reagovat na podněty, které by dokládaly nebezpečnou a protizákonnou činnost registrovaných církví a náboženských společností (tedy včetně jednání popírajícího nebo omezujícího právo vyznávat náboženství nebo víru menšin, potažmo omezování práva zakládat náboženské instituce, organizace a sdružení menšin), a to nejprve výzvou k jejímu odstranění. Jestliže by však i nadále církev nebo náboženská společnost v takové činnosti pokračovala, Ministerstvo kultury zahájí řízení o zrušení její registrace. V této souvislosti však Ministerstvo kultury v uplynulých letech neučinilo žádné kroky, neboť mu nejsou takové skutečnosti známy.

²¹ Na úseku sdružování v politických stranách vykonává působnost Ministerstvo vnitra i nadále na základě zákona č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, ve znění pozdějších předpisů.

Ministerstvo kultury finančně podpořilo a podporuje různé projekty, které ač nejsou výhradně zaměřeny na podporu národnostních menšin, mohou přesto nepřímo podporovat aktivity, k jejichž podpoře se Česká republika podpisem Úmluvy zavázala. Za období 2014-2018 se jedná o následující projekty:

Tabulka 15 Finanční prostředky poskytnuté na projekty týkající se židovské komunity

2014		
příjemce	projekt	dotace (Kč)
Federace židovských obcí v ČR	Koncert ke Dni památky obětí holocaustu v Senátu, připomínka významného dne	50 000
Židovská obec v Praze	Cyklus varhanních koncertů v Jeruzalémské synagoze – 2. ročník	36 000
	"David Aschkenas: Fotografie" Výstava fotografií v Jeruzalémské synagoze	24 000
Židovská obec Teplice	600 let Židů v Teplicích	100 000
Židovská obec Liberec	Koncert k Evropskému dni židovské kultury	16 000
Sion - Nová generace	Dny pro Izrael	10 000
ICEJ, Mezinárodní křesťanské velvyslanectví Jeruzalém, o.s.	Vrba-Wetzler Memorial	130 000
Společnost křesťanů a Židů	Hudebně kulturní festival „Tichý hlas pro Svatou zemi“; Festival „Stánek míru - Sukat šalom“; Revue Společnosti křesťanů a Židů	47 000
2015		
příjemce	projekt	dotace (Kč)
Židovská obec v Praze	Cyklus varhanních koncertů v Jeruzalémské synagoze – 3. ročník	30 000
	Stálá expozice v Jeruzalémské synagoze "Revitalizace židovských památek v ČR"	100 000
o.s. RESPEKT a TOLERANCE	Fanny Neuda "Hodiny zbožnosti"	65 161
Nadace Edith Stein v ČR	Vydání dvou svazků ze sebraných spisů Edith Stein	100 000
ICEJ, Mezinárodní křesťanské velvyslanectví Jeruzalém	Kulturou proti antisemitismu	40 000
rok 2016		
příjemce	projekt	dotace (Kč)
Židovská obec v Praze	Cyklus varhanních koncertů v Jeruzalémské synagoze – 4. ročník	20 000
	"Perla vzešlá z asanace - Jeruzalémská synagoga". Výstava v Jeruzalémské synagoze k 110. výročí	70 000
Federace židovských obcí v České republice	Slavnostní setkání ke Dni památky obětí holocaustu v Senátu 2016 – koncert a výstava	40 000
Pro synagogu v Nové Cerekvi	Kulturní akce v synagoze v Nové Cerekvi	10 000
Společnost křesťanů a Židů	Mezináboženský festival Stánek míru	20 000
ICEJ, Mezinárodní křesťanské velvyslanectví Jeruzalém	Kulturou proti antisemitismu	40 000
rok 2017		
příjemce	projekt	dotace (Kč)

Židovská obec v Praze	Cyklus varhanních koncertů v Jeruzalémské synagoze – 5. ročník	30 000
	Den židovských památek 2017	20 000
	Výstava fotografií v Jeruzalémské synagoze v roce 2017	20 000
Federace židovských obcí v České republice	Slavnostní koncert a výstava ke Dni památky obětí holocaustu	40 000
Společnost křesťanů a Židů	Mezináboženský festival Stánek míru	10 000
Mezinárodní křesťanské velvyslanectví Jeruzalém, z.s.	Kulturou proti antisemitismu	20 000
rok 2018		
příjemce	projekt	dotace (Kč)
Federace židovských obcí v České republice	Koncert a setkání ke Dni památky obětí holocaustu	65 000
Židovská obec v Praze	Cyklus varhanních koncertů v Jeruzalémské synagoze – 6. ročník	50 000
	Výstava fotografií v Jeruzalémské synagoze v roce 2018	50 000
CCJW – Společnost židovských žen ČR	Návrat liturgické hudby do synagog: hlasy kantorské tradice	30 000
Společnost křesťanů a Židů	Mezináboženský festival Stánek míru	20 000
Mezinárodní křesťanské velvyslanectví Jeruzalém, z.s.	Kulturou proti antisemitismu	30 000

Článek 9

Právo na rozšiřování a přijímání informací v mateřském jazyce uplatňují příslušníci národnostních menšin bez omezení podle zákona č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku (tiskový zákon), ve znění pozdějších předpisů. Organizace národnostních menšin vydávají množství periodických i neperiodických tiskovin ve svých menšinových jazycích. Zejména vlastní periodický tisk je jednou z priorit v aktivitách národnostních menšin. Mimo vydávání tiskovin, novin a časopisů, je podporována i výroba pořadů vysílaných v rozhlase a televizi. Tato činnost je státem podporována prostřednictvím samostatného dotačního programu podpory rozšiřování a přijímání informací v jazycích národnostních menšin administrovaným Ministerstvem kultury. V roce 2014 se do dotačního řízení zapojily i dvě nové národnostní menšiny, a to menšina běloruská a vietnamská.

Tabulka 16 Finanční prostředky poskytnuté na podporu rozšiřování a přijímání informací v jazycích národnostních menšin

projekty	2014	2015	2016	2017	2018
bulharské	1 142 000	1 149 000	1 100 000	1 095 000	1 110 000
chorvatské	0	0	0	0	0
maďarské	1 034 000	1 200 000	1 040 000	1 115 000	1 125 000
německé	1 626 000	1 625 000	1 520 250	1 621 000	1 507 000
polské	6 702 700	6 200 000	5 910 000	6 142 000	6 000 000
romské	2 706 000	2 768 000	3 203 000	3 221 000	3 219 000
rusínské	90 000	90 000	90 000	90 000	90 000
ruské	1 970 000	1 850 000	1 590 000	1 701 500	1 750 000
řecké	257 000	264 500	250 000	261 000	269 000
slovenské	2 942 300	2 870 000	2 770 000	2 770 000	2 705 000

srbské	640 000	640 000	540 000	540 000	550 000
ukrajinské	2 146 000	2 086 000	1 976 000	1 853 500	1 915 000
běloruské	34 000	0	0	0	0
vietnamské	490 000	500 000	250 750	180 000	350 000
židovské komunity	220 000	240 000	240 000	260 000	260 000
multikulturní projekty	0	517 500	370 000	0	0

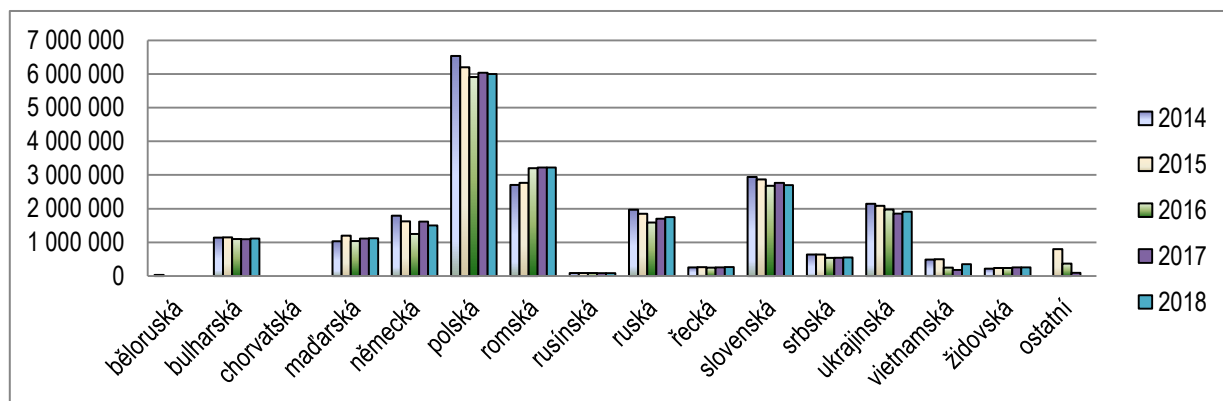
Během sledovaného období byly nově podpořeny projekty běloruské a vietnamské menšiny. Některé projekty změnil formát:

- polské národnostní menšiny: denní tisk (3 dny v týdnu) *Głos Ludu*, od roku 2018 došlo ke změně názvu novin na *Głos* a rozsahu (2 dny v týdnu, stejný počet stran jako v minulých letech). Časopis, měsíčník, *Zwrot*.
- romské národnostní menšiny: tiskovina novinového formátu *Romano hangos*, počet vydání kolísá mezi 15 až 17. Měsíčník *Romano Vod'i*, byl opětovně podporován od roku 2016, další měsíčník pro mládež *Kereka*, během jednotlivých let se počet vydání mění, je v rozmezí od 7 do 9 vydání. Almanach *Romano džaniben*, vychází 2x ročně.
- německé menšiny: noviny *Landeszeitung* se změnil na měsíčník *LandesEcho*. Měsíčník *Eghalând Bladl* vycházel v letech 2014 a 2015, v roce 2016 byl nahrazen projektem *HeimatRuf*, který také vychází v egerlandském nářečí. Dvuměsíčník *Troppaure Nachrichten*, jde o projekt, který byl nově podpořen od roku 2016.
- slovenské menšiny: časopisy *Slovenské dotyky* a *Listy Slovákov a Čechov*, vychází 7 a 10x v roce. Rozhlasový pořad *Slovenská mozaika* a projekt *Džavotanie*, je vysílám na Rádiu ZET, dříve Studio Z rádia BBC.
- bulharské projekty: časopisy, vychází 5 – 6x v roce, *Roden glas* a *Balgari*.
- ruské menšiny: časopis, vychází 10x v roce, *Russkoe slovo*, má přílohu *Slovo molodym*, časopis *Artěk* byl podpořen jen v roce 2014.
- řecké menšiny: časopis, dvuměsíčník, *Kalimera*.
- srbské menšiny: časopis, dvuměsíčník, *Srpska reč*.
- maďarské menšiny: časopis, dvuměsíčník, *Prágai Tükör*.
- ukrajinské menšiny: časopisy, měsíčník, *Porohy* a časopis *Ukrajinskij žurnal* vychází 8 - 9x v roce.
- rusínské menšiny: čtvrtletník *Podkarpatská Rus*.
- židovské komunity: měsíčník *Maskil*.
- vietnamské menšiny: tiskovina *Huong Sen* je podporována od roku 2014, nejdříve šlo o vloženou přílohu do jiných vietnamských periodik, nyní vychází jako plnohodnotný časopis, nemá ustálenou periodicitu.
- běloruské menšiny: čtvrtletník *Kryvija*, časopis byl podpořen pouze v roce 2014.
- multikulturní projekty: v roce 2015 a 2016 byl podpořen projekt výroby televizních medailonů osobností z řad příslušníků národnostních menšin, *Žijí mezi námi*. Časopis *Kamarádi*, běžně je podporován MŠMT a Úřadem vlády ČR.

Tabulka 17 Finanční prostředky poskytnuté na podporu rozšiřování a přijímání informací v jazycích národnostních menšin 2014-2018

rok	celková výše dotace (v Kč)
2014	22 000 000
2015	22 000 000
2016	20 850 000
2017	20 850 000
2018	20 850 000

Graf 2 Přehled výše finančních prostředků na podporu rozšiřování a přijímání informací jazyčích národnostních menšin

Více viz také kapitola II.7. Rozhlasové a televizní vysílání.

Článek 10

ČR plně respektuje právo každého příslušníka národnostní menšiny svobodně užívat svůj menšinový jazyk, a to v soukromí i na veřejnosti, ústně i písemně. Toto práva podporuje i opatřeními, která jsou uvedena v informacích k článku 5 a 9 a dále pak v informacích k článkům 10, 12 – 14.

K zachování užívání menšinového jazyka přispívá také dotační program Podpora implementace Evropské charty regionálních či menšinových jazyků. Česká republika Evropskou chartu regionálních či menšinových jazyků ratifikovala dne 15. listopadu 2006, v platnost pro ČR poté vstoupila k 1. březnu 2007. Pod ochranu Charty byly prohlášením České republiky při ratifikaci zahrnuty následující menšinové jazyky:

- polština (na území okresů Frýdek-Místek a Karviná, Moravskoslezský kraj),
- němčina,
- romština,
- slovenština (v rámci celé ČR, tam kde je to vzhledem k počtu mluvčích vhodné).

V prosinci 2013 Rada schválila zahrnutí chorvatštiny mezi jazyky podporované specifickými dotacemi Úřadu vlády ČR.

Žadatelé o dotaci mají možnost předkládat své projekty v rámci těchto tematických okruhů:

- Vzdělávací aktivity na všech vzdělávacích stupních nad rámec standardního vyučování, které se zaměřují na výuku menšinového jazyka nebo v něm probíhají.
- Kvantitativní a kvalitativní analýzy zaměřené na výzkum užívání menšinových jazyků, indikaci oblastí podpory a návrhy forem této podpory.
- Podpora užívání tradičních a správných forem místních názvů v menšinových jazycích.

Tabulka 18 Rozdělení finanční prostředky v programu Podpora implementace Evropské charty regionálních či menšinových jazyků ve sledovaném období 2014-2018

rok	čerpáno	počet podpořených projektů
2018	2 551 445 Kč	14
2017	2 399 998 Kč	18
2016	1 849 645 Kč	12
2015	2 010 000 Kč	12
2014	1 690 000 Kč	12

Nejvíce projektů je tradičně uplatňováno v tematickém okruhu A. Projekty nejčastěji míří na školní děti a mládež, vydávání neperiodických publikací, elektronických nosičů s nahrávkami mluveného slova, rozhlasové vysílání, přednáškové aktivity pro seniory, literární soutěže, tvorbu didaktických pomůcek pro pedagogy, jazykové kursy a různé mediální aktivity na internetu. Jedná se o tematický okruh, v němž je každoročně podáván nejvyšší počet žádostí o dotaci.

K plnění článku 10 odstavce 2 Úmluvy lze také zmínit, že dne 14. října 2015 byl na jednání Rady projednán na základě návrhu zástupců polské menšiny návrh novely vyhlášky č. 173/1995 Sb., dopravního řádu drah. Rada doporučila, aby byla zavedena hlášení v jazyce národnostní menšiny na nádražích v obcích, kde je vyšší než 10% zastoupení občanů příslušné menšiny. Sekretariát Rady pak připravil v roce 2016 ve spolupráci s Ministerstvem dopravy návrh novelizace této vyhlášky. Dne 3. března 2019 byla vydána vyhláška č. 78/2017 Sb., kterou se mění vyhláška č. 173/1995 Sb., kterou se vydává dopravní řád drah, ve znění pozdějších předpisů. Změna se týkala informací o druhu vlaku, nástupišti, směru jízdy a době odjezdu, zpoždění a předvídatelných změnách v osobní dopravě, které se nově podávají též v jazyce národnostní menšiny. Uvedené změny se týkají výhradně polské menšiny.

Článek 11

Dnem 1. ledna 2014 nabyl účinnosti zákon č. 312/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Podle ustanovení § 26 odst. 3 tohoto zákona na žádost státního občana ČR, příslušníka národnostní menšiny, jehož jméno, popřípadě jména, a příjmení jsou v matriční knize zapsána v českém nebo v jiném než českém jazyce, uvede se jeho jméno, popřípadě jména, a příjmení v matričním dokladu v jazyce národnostní menšiny znaky přepsanými do podoby, ve které se zobrazují v informačních systémech veřejné správy. Vzniknou-li pochybnosti o správné pravopisné podobě jména nebo příjmení, je občan povinen předložit doklad vydaný znalcem. Jde-li o společné příjmení manželů, uvede se příjmení v jazyce národnostní menšiny pouze se souhlasem druhého manžela, popřípadě jejich nezletilého dítěte staršího 15 let. Do matriční knihy se vyznačí, že byl vydán matriční doklad s uvedením jména, popřípadě jmen, a příjmení v jazyce národnostní menšiny. Další matriční doklady se vydávají s uvedením jména, popřípadě jmen, a příjmení v této podobě. S účinností od 1. ledna 2014 je tak umožněno občanovi, který je příslušníkem národnostní menšiny, jehož jméno, popřípadě jména, a příjmení jsou v matriční knize zapsána v českém nebo v jiném než českém jazyce, uvést nejen jeho jméno, popřípadě jména, ale i příjmení v matričním dokladu v jazyce národnostní menšiny.

Užívání dvojjazyčných nápisů a názvů obcí bylo upraveno novelizací zákona o obcích účinné k 1. červenci 2016. Touto novelou bylo nově upraveno uvádění názvu obce, ulic a jiných veřejných prostranství a budov státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků v jazyce národnostní menšiny (§ 29 zákona o obcích).²² Podle předchozí právní úpravy vznikala obci povinnost takové označení provést, jestliže se podle posledního sčítání lidu hlásilo k dané národnosti alespoň 10 % občanů obce, pokud o to požádali zástupci národnostní menšiny prostřednictvím Výboru a pokud ten svým usnesením návrh zastupitelstvu doporučí. To v praxi umožňovalo, aby Výbor případně takovou žádost bez dalšího projednávání odmítl, a tím znemožnil označení provést (resp. případně vícejazyčné označení ponechal na dobrovolném rozhodnutí obecních orgánů).

²² § 29 odst. 2 obecního zřízení zní: „V obci obývané příslušníky národnostních menšin se název obce, jejích částí, ulic a jiných veřejných prostranství a označení budov státních orgánů a územních samosprávných celků uvádějí též v jazyce národnostní menšiny, jestliže se v posledních dvou sčítáních lidu hlásilo k této národnosti vždy alespoň 10 % občanů obce, pokud o to požádají zástupci příslušné národnostní menšiny prostřednictvím výboru pro národnostní menšiny (§ 117 odst. 3) a pokud ten svým usnesením návrh doporučí, anebo pokud o to písemně požádá spolek, který podle stanov zastupuje zájmy příslušné národnostní menšiny⁴⁸⁾ a který ke dni podání žádosti působí alespoň 5 let na území obce.“

Nově je označení v jazyce národnostní menšiny povinně zavedeno i v případě, že o takové označení požádá spolek, který podle stanov zastupuje zájmy příslušné národnostní menšiny, a který ke dni podání žádosti působí alespoň 5 let na území obce. Tím by měl být zaručen vztah spolku k obci a zamezení účelovému vytváření spolků. Současně se povinnost vícejazyčného označení omezuje na případy, kdy v obci žije alespoň 10 % občanů dané národnostní menšiny podle posledních dvou sčítání lidu (dochází tak ke zdůraznění aspektu „trvalého usídlení“ dané národnostní menšiny na území obce).

Finanční podporu na užívání dvojjazyčných nápisů a názvů veřejných prostranství v obcích je možné také získat v rámci tematického okruhu C dotačního programu Podpora implementace Evropské charty regionálních či menšinových jazyků zmíněného v Článku 10.

Článek 12

Česká republika přijímá řadu opatření k podpoře vzdělání a výzkumu na podporu znalostí kultury, historie a jazyka národnostních menšin. V souvislosti s plněním článků 12 až 14 Úmluvy mohou některé subjekty žádat také o podporu v tematických okruzích A a B dotačního programu Podpora implementace Evropské charty regionálních či menšinových jazyků zmíněného v Článku 10.

Podpora výzkumu na podporu znalostí o národnostních menšinách probíhá na řadě specializovaných pracovišť vysokých škol a Akademie věd ČR.

Obecným, právním a historickým otázkám postavení menšin se intenzivně zabývá od roku 2007 tým Právnické fakulty Univerzity Karlovy, který rovněž úzce spolupracuje s Radou. V posledních letech probíhají projekty zejména v rámci programu *Národní a kulturní identita MK ČR*. Vznikla řada vědeckých publikací, např. speciální menšinám věnovaná čísla časopisu *Acta Universitatis Carolinae (AUC) Iuridica* 1/2013, 4/2015, 1/2016 a 2/2018, která jsou tištěná, ale i volně přístupná na internetu.²³ Zároveň i zahraniční čtenáři jsou informováni o složitých otázkách vývoje i současnosti právního postavení menšin v ČR.²⁴ Mnohé z publikací reagují na naléhavá témata, jako např. problémy restitucí židovského majetku a odškodnění obětí holocaustu.²⁵ Tým vytvořil vedle vědeckých publikací i řadu praktických příruček (metodik) k právnímu postavení, ale třeba také ke vzdělávání samotných menšin.

Velkou pozornost výzkumu národnostních menšin v České republice věnují i další akademické instituce. Jedná se především o víceleté výzkumné projekty realizované např. v rámci programů *Grantové agentury České republiky*, ale i dílčí studie, které jsou zaměřeny na etnologické, sociologické či demografické aspekty života menšin v ČR. Zpravidla se projekty týkají jak výzkumů věnovaných tradičním menšinám na území ČR (např. analýza soudobé romské migrace z České a Slovenské republiky do Velké Británie a Kanady²⁶), tak menšinám, které byly mezi národnostní menšiny ČR zařazeny teprve v nedávné době (např. otázky kauzální souvislosti mezi různými typy meziskupinového kontaktu, akulturačními strategiemi a podporou práv menšin u příslušníků české většinové společnosti a vietnamské menšiny žijící v České republice²⁷). Řada dalších projektů se zabývala např. i problematikou odsunu Němců

²³ <https://www.prf.cuni.cz/dcz/dokumenty/aucci/1404046928/>

²⁴ Například kniha Kuklík, Jan, Petráš, Rané. *Minorities and Law in Czechoslovakia 1918-1992*, Carolinum Press, 2017.

²⁵ KUKLÍK, Jan a kol. *Jak odškodnit holocaust?: problematika vyvlastnění židovského majetku, jeho restituce a odškodnění*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Karolinum, 2015.

²⁶ GA15-02702S - Migrace Romů z České a Slovenské republiky do Velké Británie a Kanady (2015-2019, GA0/GA). WWW.RVVI.CZ/CEP?S=JEDNODUCHE-VYHLEDAVANI&SS=DETAIL&N=0&H=GA15-02702S

²⁷ GA17-14387S - Vliv meziskupinového kontaktu na akulturační strategie a podporu práv menšin: longitudinální studie u společenské většiny a menšiny (2017-2019, GA0/GA). www.rvvi.cz/cep?s=jednoduche-vyhledavani&ss=detail&n=0&h=GA17-14387S

z českého pohraničí²⁸. Publikovány jsou také souhrnné sborníky, které se vyjadřují ke společenským aspektům života národnostních menšin, jako takových.

Články 13 a 14

Česká republika uznává právo národnostních menšin zakládat a spravovat vlastní soukromá vzdělávací zařízení i právo učit se menšinovému jazyku.

Vzdělávání v jazycích národnostních menšin

- Polská menšina a vzdělávání

Polské národnostně menšinové školství zahrnuje jak mateřské školy s polským jazykem vyučovacím, tak i základní školy s polským jazykem vyučovacím. V současnosti funguje takto 33 mateřských škol s polským jazykem vyučovacím (835 dětí). V 25 základních školách s polským jazykem vyučovacím se vzdělává 1 947 žáků ve 131 třídách.

Všechna školská zařízení s polským jazykem vyučovacím se nachází v Moravskoslezském kraji na území okresů Frýdek - Místek a Karviná, kde je největší koncentrace obyvatel polské národnosti. Úkolem těchto školských zařízení je vzdělávání občanů ČR polské národnosti v souladu s RVP ZV, avšak v jejich mateřském jazyce.

Na Gymnáziu s polským jazykem vyučovacím v Českém Těšíně se v roce 2018 vzdělávalo 312 žáků ve 12 třídách (oproti roku 2016 se zde vzdělávalo o 12 žáků méně). Na střední odborné škole, Obchodní akademii v Českém Těšíně s polským jazykem vyučovacím, studovalo v roce 2018 v polském jazyce celkem 41 žáků (počet žáků se oproti roku 2016 zvýšil o 4).

Tabulka 19 Mateřské školy s polským jazykem vyučovacím – školní rok 2017/2018²⁹

adresa (okres Frýdek-Místek)			počet dětí
739 91	Bocanovice 19	MŠ Bocanovice	4
73984	Bukovec 74	SP Bukovec	23
73995	Bystřice n/Ol	SP Bystřice n/Ol.	64
73982	Dolní Lomná 70	PMŠ právní subj. Jablunkov	13
73953	Hnojník 402	SP Hnojník	43
73981	Košařiska 70	ZŠ Košařiska	9
73997	Hrádek 170	SP Hrádek	26
73991	Jablunkov, Školní 800	PMŠ právní subj.	61
73981	Milíkov	SP Milíkov	20
73998	Mosty u Jablunkova, Střed 788	SP Mosty	12
73992	Návsí, Pod výtopnou 190	SP Návsí	27
73957	Nebory	SP Třinec I	11
73961	Oldřichovice 210	SP Třinec I	19
73984	Písek 60	MŠ Písek	6
73956	Ropice 311	ZŠ Ropice	24
73961	Třinec, Dolní Lištná 172	SP Třinec I	24
739 61	Třinec, Konská 418	ZŠ Třinec I Masarykova Jubilejní	11
73961	Třinec, SNP 477	SP Třinec I	45
73961	Třinec, Štefánikova 772	SP Třinec I	25

²⁸ GAP410/12/2390 - Mýty a "realita" středoevropských metropolí při utváření národních a nadnárodních identit. Příklad Prahy, Bratislavy, Varšavy, Krakova a Vídně (2012-2016, GA0/GA). www.rvvi.cz/cep?s=jednoduche-vyhledavani&ss=detail&n=0&h=GAP410%2F12%2F2390

²⁹ Zdroj: PCČT, 2017.

73994	Vendryně Zaolší 615	MŠ právní subj.	9
73994	Vendryně č.1	PMŠ právní subj.	26

adresa (okres Karviná)			počet dětí
735 43	Albrechtice, Školní 11	SP Albrechtice	21
737 01	Český Těšín Svibice, Polní	SP Český Těšín	25
737 01	Český Těšín, Akátová 17	SP Český Těšín	25
737 01	Český Těšín, Hrabinská 51	SP Český Těšín	25
737 01	Český Těšín, Moskevská 1	SP Český Těšín	55
733 01	Karviná Fryštát, Dr. Olszaka 155	SP Karviná Fryštát, Dr. Olszaka 156	69
735 35	Horní Suchá, Těrlická 407	SP Horní Suchá	20
739 53	Dolní Lutyně, Kopernikova 652	SP Dolní Lutyně	21
735 14	Orlova Lutyně, Lutyňská 400	SP Orlova Lutyně	15
735 34	Stonava, Holkovice 326	ZŠ Stonava	16
735 42	Těrlicko, 243	SP Těrlicko	16
736 01	Havířov Bludovice	SP Bludovice	25

Tabulka 20 Základní a střední školy s polským jazykem vyučovacím – školní rok 2017/2018³⁰

Adresa (okres Karviná) - ZŠ	Počet dětí
Albrechtice / Olbrachcice	16
Český Těšín – Svibice / Czeski Cieszyn-Sibica	45
Orlová Lutyně / Orłowa - Lutynia	14
Stonava Holkovice / Stonawa Holkowice	12
Těrlicko / Cierlicko	25
Český Těšín / Czeski Cieszyn	394
Dolní Lutyně / Lutynia Dolna	45
Havířov – Bludovice / Hawierzów-Blędowice	58
Horní Suchá / Sucha Górna	96
Karviná Fryštát / Karwina Frysztat	152

Adresa (Frýdek-Místek) - ZŠ	Počet dětí
Bukovec / Bukowiec	42
Dolní Lomná / Lomná Dolna	14
Hrádek / Gródek	29
Košariska /Koszarzyska	20
Návsí / Nawsie	29
Oldřichovice / Oldrzychowice	21
Ropice / Ropica	28
Třinec VI / Trzyniec VI	35
Mosty u Jablunkova / Mosty koło Jabłonkowa	15
Milíkov / Milików	20
Třinec I / Trzyniec I	165
Bystřice / Bystrzyca	172
Hnojník / Gnojnik	131
Jablunkov / Jabłonków	256
Vendryně / Wędrynia	113

Adresa (okres Karviná) - SŠ	Počet dětí
Gymnázium Český Těšín / Gimnazjum Czeski Cieszyn	312
Obchodní akademie Český Těšín / Akademia Handlowa Cz. Cieszyn	41

³⁰ Zdroj: *Pedagogické centrum pro polské národnostní školství Český Těšín, 2017.*

Pedagogické centrum pro polské národnostní školství Český Těšín (dále jen „PC ČT“) je přímo řízená organizace financovaná MŠMT. Hlavní činnost PC ČT vychází ze Zřizovací listiny PC ČT. Jeho činnost probíhá v souladu se statutem a v souladu se schváleným plánem hlavních úkolů. Se zřizovatelem intenzivně spolupracuje ve všech záležitostech týkajících se vzdělávání příslušníků polské národnostní menšiny. Aktuálním tématem je v současnosti oblast přípravy změn financování regionálního školství s důrazem na zachování sítě polských menšinových škol.

Další podpora polského školství

Všechny školy a školská zařízení s polským jazykem vyučovacím se dlouhodobě věnují problematice užívání a podpory mateřského jazyka. Jde především o zajišťování potřeb škol a školských zařízení s polským jazykem vyučovacím včetně podpory žáků se speciálně vzdělávacími potřebami, příprava metodických pomůcek pro školy s polským jazykem vyučovacím, vydávání a distribuci metodických pomůcek:

- a) *Jutrzenka*: metodická pomůcka a časopis je určen k práci se žáky 1. stupně polských škol v hodinách mateřského jazyka, matematiky či vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět. Motivuje rovněž k samostatné čtení – podporuje logické myšlení, kreativitu, rozvíjí finanční gramotnost a rozšiřuje všeobecné znalosti žáků.
- b) *Ogniwo*: slouží jako metodická pomůcka k výuce žáků 2. stupně základní školy. Obsahuje pravidelné rubriky, jež lze využít v hodinách polského a anglického jazyka, občanské výchovy, informatiky, zeměpisu, biologie a zeměpisu. V rubrice Okładka Ogniwa se pravidelně objevují žáci polských škol, kteří dosáhli významných úspěchů v exaktních, uměleckých nebo sportovních oblastech.

Metodické pomůcky vycházejí pravidelně jednou měsíčně po dobu celého školního roku, tedy 10 čísel v nákladu 1 000 ks (*Jutrzenka*) a 700 ks (*Ogniwo*).

V roce 2017 PC ČT pracovalo na přípravě polské jazykové verze pracovních sešitů *Matematika pro 5. ročník základní školy* nakladatelství Prodos. Matematická terminologie je v učebnici uvedena dvojjazyčně, což žákům ulehčí start na druhém stupni polských ZŠ, kde se s dvojjazyčnou terminologií pracuje daleko intenzivněji.

Soutěže

PC ČT každoročně organizuje soutěže v několika předmětových oblastech. Tradičně nejpočetněji byly zastoupeny matematické soutěže *Klokan*, *Pikomat*, *Matematická olympiáda* a *Pythagoriáda*. Velké oblibě se těší soutěž v polském jazyce *Mistr pravopisu* pro žáky 4. – 9. ročníků polských ZŠ. PC ČT se již několik let podílí na organizaci prestižní řečnické soutěže vyhlašované v Polsku. V roce 2017 se do celostátního kola v polských Katovicích dostali opět zástupci žáků škol s polským jazykem vyučovacím. Téma soutěže v roce 2017 bylo: *Lux ex Roma (Światło z Rzymu). Chrzest Polski 966 -2016 u příležitosti přijetí křesťanství v Polsku*.

Další soutěží je např. *FOX*, mezinárodní soutěž v anglickém jazyce pod záštitou Jagellonské univerzity v Krakově, hudební soutěže a přehlídky. Každoročně se jí účastní více než 1 500 žáků.

Přeshraniční česko-polská spolupráce v oblasti vzdělávání

PC ČT je aktivní v oblasti přeshraniční česko-polské spolupráce, zejména v oblasti společného vzdělávání. V roce 2017 se zapojilo do 2 přeshraničních projektů.

- a) V rámci programu INTERREG VA ČR-Polsko je PC ČT partnerem projektu *Zvyšování jazykových kompetencí budoucích absolventů na přeshraničním trhu práce*. Pro budoucí absolventy z ČR a Polska jsou připraveny workshopy na rozvoj

komunikačních kompetencí, propagace učení se sousedícím jazykům a vzájemnému poznávání obou kultur.

- b) Projekt *Těšínské GO* (program INTERREG VA ČR-Polsko, Fond mikroprojektů) se zaměřuje na společné regionální vzdělávání českých a polských žáků a jejich učitelů v Euroregionu *Těšínské Slezsko-Śląsk Cieszyński*. PC ČR, spolu s polským partnerem Kulturním centrem *Dom Narodowy*, připravuje hrací plochu v podobě mapy regionu, a pro žáky dvojazyčné portfolio o rozmanitostech Těšínského Slezska.

Další aktivity

PC ČT pokračuje v koordinaci aktivit česko-polské pracovní skupiny pro oblast učebnic. V roce 2017 probíhala např. příprava na významné akce spojené se 100. výročí vzniku obou států. Základem činnosti česko-polské pracovní skupiny pro oblast učebnic je snaha věnovat pozornost problematice vzájemných česko-polských stereotypů a možnostem jejich překonávání, zvláště ve výuce společenskovedních předmětů, historie a literatury. Členy pracovní skupiny za českou stranu jsou představitelé Ostravské univerzity, Karlovy univerzity a PC ČT. Z polské strany jde o zástupce univerzit v Poznani, Vratislavi, Krakově a Štětíně. Rovněž probíhá aktivní spolupráce s didaktiky Univerzity Komenského v Bratislavě.

PC ČT velmi blízce spolupracuje s polskými organizacemi v regionu. Nejbližší partnerskou organizací je *Společnost polských učitelů v ČR a Kongres Poláků v ČR*.

Tabulka 21 Studijní obory na vysokých školách zaměřené na polonistiku

Filozofická fakulta Masarykovy univerzity v Brně	Polská literatura
	Polský jazyk a literatura
	Učitelství polského jazyka a literatury pro střední školy
	Polština se zaměřením na oblast firemní praxe, služeb a cestovního ruchu
Filozofická fakulta Ostravské univerzity	Polský jazyk
	Polský jazyk a literatura
	Polský jazyk a literatura (dvouoborové)
Filozofická fakulta Ostravské univerzity	Učitelství polského jazyka a literatury pro střední školy
	Polština pro překladatelskou praxi
	Polština ve sféře podnikání
	Středoevropská historická studia se zaměřením na české, polské a slovenské dějiny
Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci	Polská filologie
	Polská filologie (dvouoborové)
	Polština pro překladatele
	Polština se zaměřením na hospodářsko-právní a turistickou oblast
Filozofická fakulta Univerzity Karlovy	Slovanská filologie: polonistika
	Slovanská literatura: polonistika

- Německá menšina a vzdělávání

MŠMT podporuje výuku německého jazyka mezi většinovou populací a poukazuje na její význam ve společenském i profesním životě.

Od září 2013 je zavedena v ZŠ povinná výuka druhého cizího jazyka, a to nejpozději od 8. ročníku. V roce 2017 se na ZŠ a SŠ německému jazyku učilo jako druhému jazyku celkem 331 224 žáků.

MŠMT dle Výnosu č. 9/2013, kterým se upravuje postup při povolování výuky některých předmětů v cizím jazyce, eviduje školy, kde se na základě povolení vyučují některé předměty v německém jazyce. Jde o tyto školy:

Gymnázium Na Pražačce, Praha 3, Nad Ohradou 23
Gymnázium, Praha 8, U Libeňského zámku 1
Základní škola Marjánka, Praha 6, Bělohorská 52
Základní škola a Mateřská škola Děčín VI, Školní 1544/5,
Základní škola Zlín, Kvítková 4338,
Střížkovská 27/32, 180 00 Praha 8
ZŠ a MŠ, Školní 1544/5, 405 02 Děčín
ZŠ K Milíčovu 674, 149 00 Praha 4
ZŠ Chruštinova 1801/12, 700 30 Ostrava-Zábřeh
Základní škola generála Zdeňka Škarvady, Porubská 831, 708 00 Ostrava - Poruba
Základní škola německo-českého porozumění a Gymnázium Thomase Manna, o.p.s.

Základní škola německo-českého porozumění a Gymnázium Thomase Manna je škola založená v roce 1991 německou menšinou v ČR. Nabízí pro české i německé děti vzdělání a výchovu v 1.-5. ročníku s němčinou jako jazykem cizím nebo mateřským. Přípravuje žáky pro studium na Gymnáziu Thomase Manna, které je osmileté. MŠMT spolupracuje s vedením této školy, která garantuje velmi kvalitní výuku německého jazyka.

MŠMT spolupracuje také s *Goethe institutem*, podporuje jeho akce na rozvoj mnohojazyčnosti nejen v našich školách, ale i celé společnosti.

Česko-německé aktivity jsou rozsáhlé také v rámci mimoškolních aktivit mládeže. Zde jde např. o činnost *Koordinačního centra česko-německých výměn mládeže TANDEM v Plzni*, podporovaného mimo jiné i ze zdrojů MŠMT. Koordinační centra poskytují poradenské služby a podporují státní a nestátní instituce a organizace obou zemí při uskutečňování a zintenzivňování česko-německých výměn mládeže a mezinárodní spolupráce v oblasti práce s mládeží. Mezi důležité úkoly organizace patří mimo jiné zprostředkování kontaktů mezi českými a německými organizacemi a podpora jejich partnerství.³¹

Tabulka 22 Studijní obory na vysokých školách zaměřené na germanistiku

Filozofická fakulta Jihočeské univerzity	Česko-německá areálová studia
	Česko-německá areálová studia (dvouoborová)
	Německý jazyk a literatura (dvouoborové)
Filozofická fakulta Univerzity J.E. Purkyně v Ústí n. L.	Interkulturní germanistika
	Německá filologie v česko-německém interkulturním kontextu
	Německá filologie v česko-něm. interkulturním kontextu
	vzdělávání
	Německá literatura
	Německý jazyk a literatura (dvouoborové)
	Učitelství německého jazyka a literatury pro střední školy (jednoobor.)
Filozofická fakulta Masarykovy univerzity v Brně	Učitelství německého jazyka a literatury pro střední školy (dvouobor.)
	Německý jazyk
	Německá literatura
	Německý jazyk a literatura
	Překladatelství německého jazyka

³¹ Informace o Tandemu jsou na www.tandem.adam.cz.

	Učitelství německého jazyka a literatury pro střední školy
Filozofická fakulta Ostravské univerzity	Německý jazyk
	Německý jazyk a literatura
	Německý jazyk a literatura (dvouoborové)
	Němčina ve sféře podnikání
	Němčina pro překladatelskou praxi
	Učitelství německého jazyka a literatury pro střední školy
Filozoficko-přírodovědná fakulta Slezské univerzity v Opavě	Učitelství němčiny pro střední školy (dvouoborové)
	Němčina + Italština
	Němčina (jednooborová)
	Němčina (dvouoborové)
	Němčina pro školskou praxi
	Angličtina + Němčina
	Historie + Němčina
Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci	Germanistická medievistika (dvouoborové)
	Němčina se zaměřením na tlumočení a překlad (jednooborová)
	Němčina se zaměřením na tlumočení a překlad (dvouoborová)
	Německá literatura
	Německý jazyk
	Německá filologie (dvouoborové)
	Německá filologie
Filozofická fakulta Univerzity Karlovy	Germánské jazyky
	Germánské literatury
	Německý jazyk a literatura
	Německý jazyk a literatura (dvouoborové)
	Němčina pro mezikulturní komunikaci (dvouoborové)
	Překladatelství: čeština - němčina (dvouoborové)
Filozofická fakulta Univerzity Karlovy	Tlumočnictví: čeština - němčina (dvouoborové)
Filozofická fakulta Univerzity Pardubice	Německý jazyk pro odbornou praxi
Filozofická fakulta Západočeské univerzity v Plzni	Cizí jazyky pro komerční praxi - angličtina - němčina
Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové	Cizí jazyky pro cestovní ruch – německý jazyk (dvouoborové)
	Učitelství pro 2. stupeň ZŠ - německý jazyk a literatura (dvouobor.)
Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity	Německý jazyk se zaměřením na vzdělávání (dvouoborové)
	Učitelství německého jazyka pro 2. stupeň ZŠ (dvouoborové)
Pedagogická fakulta Univerzity J.E. Purkyně v Ústí n.L.	Německý jazyk a literatura (dvouoborové)
	Učitelství německého jazyka a literatury pro SŠ (dvouoborové)
Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity v Brně	Lektorství cizího jazyka - německý jazyk (jednooborové)
	Učitelství německého jazyka pro ZŠ a jazykové školy (jednoobor.)
	Německý jazyk se zaměřením na vzdělávání
	Pedagogické asistentství německého jazyka a literatury pro ZŠ
	Speciální pedagogika (v němčině)
	Speciální pedagogika pro učitele (v němčině) (jednooborové)
	Výtvarná výchova (v němčině)
Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci	Němčina se zaměřením na aplikovanou ekonomii
	Německý jazyk se zaměřením na vzdělávání (dvouoborové)
Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy	Německý jazyk se zaměřením na vzdělávání
	Filozofie (v němčině)
	Učitelství všeobecně vzdělávacích předmětů pro základní školy a střední školy anglický jazyk - německý jazyk
Pedagogická fakulta Západočeské	Německý jazyk se zaměřením na vzdělávání

univerzity v Plzni	Učitelství německého jazyka pro základní školy
	Učitelství německého jazyka pro střední školy
Fakulta humanitních studií Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně	Německý jazyk pro manažerskou praxi
Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy	Německá a francouzská filozofie (v němčině)
	Německá a francouzská filozofie v Evropě (v němčině)
	Německá a francouzská filozofie v Evropě (Eurofilozofie)
Husitská teologická fakulta Univerzity Karlovy	Husitská teologie (v němčině)
	Husitská teologie - Německý jazyk se zaměřením na vzdělávání
	Husitská teologie - Učitelství všeobecně vzdělávacích předmětů pro ZŠ a SŠ - německý jazyk
Fakulta sociálních věd Univerzity Karlovy	Česko-německá studia/Deutsch-Tschechische Studien
	Německá a středoevropská studia
Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická Technické univerzity v Liberci	Německý jazyk se zaměřením na vzdělávání (dvouoborové)

- Romská menšina a vzdělávání

MŠMT spolupracuje s koordinátory pro romské záležitosti v rámci kulatých stolů, pracovních porad, jednání a tematických konferencí. Poskytuje konzultace v rámci dotačních programů. Zástupci Rady vlády pro záležitosti romské menšiny jsou zváni do odborných pracovních skupin a jsou členy dotačních komisí.

Tabulka 23 Studijní obory na vysokých školách zaměřené na romistiku

Filozofická fakulta Univerzity Karlovy	Středoevropská studia: Romistika
Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity	Romština jako volitelný předmět otevřený pro studenty libovolného oboru
Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy	Předmět Integrace Romů ve studijním oboru Speciální pedagogika
Filozofická fakulta Univerzity Pardubice	Romistika a romština v nabídce Katedry sociální a kulturní antropologie
Filozofická fakulta Ostravské univerzity	Základy romologických studií (celoživotní vzdělávání)

- Slovenská menšina a vzdělávání

Tabulka 24 Studijní obory na vysokých školách zaměřené na slovakistiku

Filozofická fakulta Masarykovy univerzity v Brně	Slovenský jazyk a literatura
	Teorie a dějiny slovanských literatur
Filozofická fakulta Ostravské univerzity	Středoevropská historická studia se zaměřením na české, polské a slovenské dějiny
Filozofická fakulta Univerzity Karlovy	Středoevropská studia: Slovakistika

- Ostatní národnostní menšiny a vzdělávání

Tabulka 25 Studijní obory na vysokých školách - ostatní menšiny

bulharská	
Filozofická fakulta Masarykovy univerzity v Brně	Bulharský jazyk a literatura
Filozofická fakulta Univerzity Karlovy	Jihovýchodoevropská studia – bulharistika (jednooborové)
chorvatská	
Filozofická fakulta Masarykovy univerzity v Brně	Balkanistika
	Chorvatský jazyk a literatura
Filozofická fakulta Univerzity Karlovy	Jihovýchodoevropská studia – kroatistika (jednooborové)

	Jihovýchodoevropská studia – kroatistika (dvouoborové)
maďarská	
Filozofická fakulta Univerzity Karlovy	Středoevropská studia: maďarština
	Středoevropská studia: hungaristika
ruská	
Filozofická fakulta Masarykovy univerzity v Brně	Překladatelství ruského jazyka
Filozofická fakulta Masarykovy univerzity v Brně	Ruská literatura
	Ruský jazyk a literatura
	Učitelství ruského jazyka a literatury pro střední školy
	Ruský jazyk
	Ruština se zaměřením na oblast firemní praxe, služeb a cestovního ruchu
Filozofická fakulta Ostravské univerzity	Ruský jazyk a literatura (dvouoborové)
	Ruština ve sféře podnikání
	Učitelství ruského jazyka a literatury pro střední školy
Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci	Ruština se zaměřením na hospodářsko-právní a turistickou oblast
	Ruština pro překladatele
	Ruská filologie v kontextu evropské kultury a literatury
	Ruská literatura
	Ruská filologie (dvouoborové)
	Ruský jazyk
	Специальная педагогика (v ruštině)
Filozofická fakulta Univerzity Karlovy	Mezikulturní komunikace: čeština jako cizí jazyk – ruština
	Překladatelství: čeština - ruština (dvouoborové)
	Tlumočnictví: čeština - ruština (dvouoborové)
	Ruský jazyk a literatura
	Ruština pro mezikulturní komunikaci (dvouoborové)
Filozofická fakulta Západočeské univerzity	Cizí jazyky pro komerční praxi - angličtina - ruština
Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity	Mezinárodní vztahy - ruská studia
Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové	Cizí jazyky pro evropský a mezinárodní obchod-ruský jazyk
	Cizí jazyky pro cestovní ruch – ruský jazyk (dvouoborové)
	Učitelství pro SŠ-ruský jazyk a literatura (dvouoborové)
	Učitelství pro 2. stupeň ZŠ-ruský jazyk a literatura (dvouob.)
Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy	Ruský jazyk se zaměřením na vzdělávání (dvouoborové)
Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity v Brně	Ruský jazyk se zaměřením na vzdělávání
	Lektorství cizího jazyka - ruský jazyk (jednooborové)
	Učitelství ruského jazyka pro základní a jazykové školy (jednoobor.)
	Pedagogické asistentství ruského jazyka a literatury pro ZŠ
Pedagogická fakulta Západočeské univerzity	Ruský jazyk se zaměřením na vzdělávání
	Ruský jazyk se zaměřením na vzdělávání
	Učitelství ruského jazyka pro základní školy
řecká	
Filozofická fakulta Masarykovy univerzity v Brně	Novořecký jazyk a literatura
Filozofická fakulta Univerzity Karlovy	Novořecká filologie (dvouoborové)
	Řecká antická filologie (dvouoborové)
Filozofická fakulta Univerzity Karlovy	Dějiny antické civilizace (dvouoborové)
	Starořečtina (dvouoborové studium)
srbská	

Filozofická fakulta Masarykovy univerzity v Brně	Srbský jazyk a literatura
	Balkanistika
Filozofická fakulta Univerzity Karlovy	Jihovýchodoevropská studia (jednooborové)
	Jihovýchodoevropská studia (dvouoborové)
ukrajinská	
Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci	Ukrajiniština se zaměřením na hospodářsko-právní a turistickou oblast
	Ukrajinská filologie (dvouoborové)
Filozofická fakulta Masarykovy univerzity v Brně	Ukrajinský jazyk a literatura
	Ukrajinská studia
vietnamská	
Filozofická fakulta Univerzity Karlovy	Etnologie se specializací vietnamistika
	Jazyky zemí Asie a Afriky
	Teorie a dějiny literatur zemí Asie a Afriky

Dotační program MŠMT na podporu vzdělávání v jazycích národnostních menšin a multikulturní výchovy

Dotační program bývá rozdělen do dvou modulů:

- Tematický okruh A - podpora vzdělávání v jazycích národnostních menšin (rozvoj mateřského jazyka národnostních menšin (vzdělávací aktivity, kursy, publikace, projekty), vzdělávací aktivity pro příslušníky národnostních menšin – děti, žáky a mládež, včetně vydávání publikací, vzdělávacích textů pro děti, žáky a mládež v menšinových jazycích, jako součást širšího projektu zaměřeného na vzdělávání, apod.)
- Tematický okruh B – podpora aktivit národnostních menšin – tvorba a realizace vzdělávacích programů a výukových materiálů pro děti, žáky, mládež a pedagogické pracovníky, směřující k rozvoji humanismu a potírání xenofobie, rasové národnostní a náboženské nesnášenlivosti, rasismu a antisemitismu, a dále projekty zaměřené na tema holocaustu, kulturní zvyklosti a historické bariéry, práce s příběhy dětí a rodin z jiných zemí a kultur, vzájemné poznání a porozumění - co máme společného a čím se odlišujeme – projektové vyučování, apod.

Problematika holocaustu je vyčleněna zvlášť, protože se jedná o sledovanou oblast.

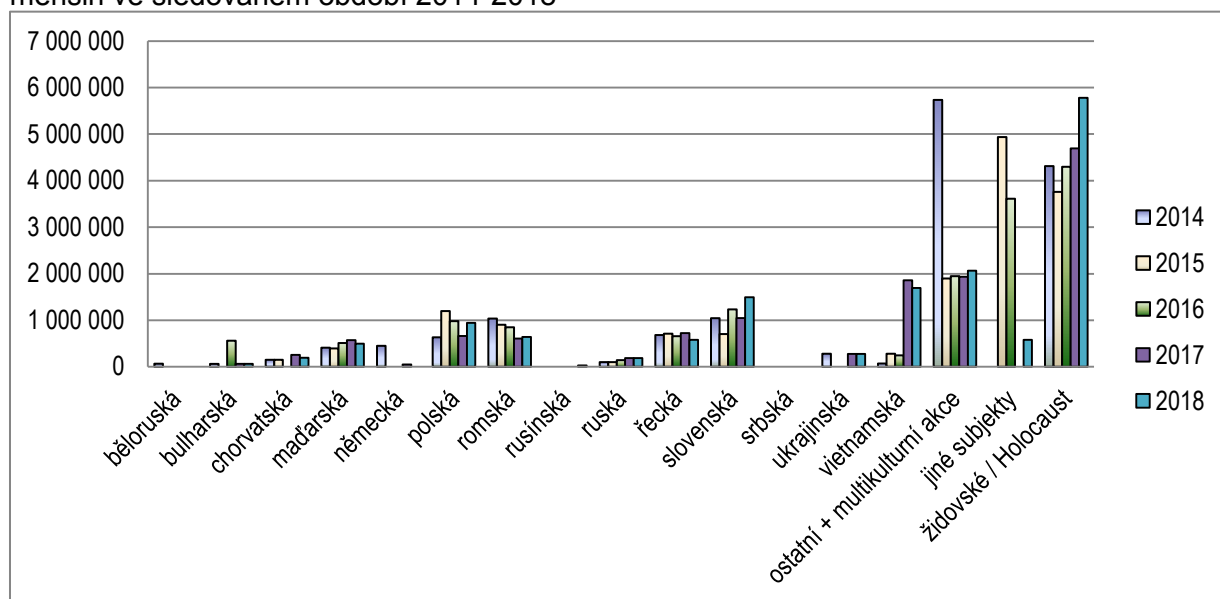
Nejčastějšími výstupy projektů byly metodické a odborné materiály, semináře a jiné vzdělávací akce pro žáky a učitele, návštěvy kulturních akcí v jazyku národnostní menšiny, jazykové kursy pro děti (např. Asociace řeckých obcí, Spolek Iglice, Lauderova mateřská škola, základní škola a gymnázium při Židovské obci v Praze), taneční kroužky s poznáváním regionálních tradic v zemi původu (např. spolky Lyceum Řekyň v ČR, LIMBORA, PIRIN), vydávání publikací a knížek pro děti v jazyku národnostní menšiny (např. Dokumentační a muzejní středisko slovenské menšiny v ČR, Sdružení přátel polské knihy, BONA FIDE). V rámci podpory výuky slovenštiny byly vytvořeny výukové materiály (formou vyprávěných pohádek) na CD pro nejmenší děti v mateřských školách. V rámci poskytnuté podpory vzniká i Velký učební česko-vietnamský slovník. Svůj význam mají i literární soutěže pro žáky např. soutěž Jána Kollára, kdy je rozvíjen jazyk a jazyková komunikace ve slovenském jazyce, soutěž Lidice pro 21. století, které se zúčastňují i žáci např. ze Slovenska, Litvy, Ruska, Rumunska. Smyslem této soutěže je prohloubení si znalostí z historie 20. století, hlavně období 2. světové války spojené s vyhlazením Lidic a Ležáků. Každoročně se uvolňuje částka cca 15 mil. Kč.

Tabulka 26 Finanční prostředky v programu na podporu vzdělávání v jazycích národnostních menšin ve sledovaném období 2014-2018

rok	celková dotace v Kč
2014	15 029 000
2015	15 029 000
2016	15 032 000

2017	12 933 573
2018	15 039 000

Graf 3 Finanční prostředky v programu na podporu vzdělávání v jazycích národnostních menšin ve sledovaném období 2014-2018

Článek 15

Účast příslušníků národnostních menšin ve veřejných záležitostech, zvláště v těch, které se jich týkají, je zajištěna na centrální vládní úrovni především činností dvou poradních orgánů vlády, Rady vlády pro národnostní menšiny a Rady vlády pro záležitosti romské menšiny, jejichž činnost je částečně popsána již v části II. Na regionální a místní úrovni je participace zajišťována především činností Výborů pro národnostní menšiny, jak je popsáno výše v části II.4. Výbory pro národnostní menšiny.

Rada vlády pro národnostní menšiny

Existence tohoto poradního orgánu vlády je od roku 2001 zakotvena menšinovým zákonem. Rada plní roli stálého poradního a iniciativního orgánu vlády pro otázky týkající se národnostních menšin a jejich příslušníků a ochrany menšinových jazyků. V Radě zasedají zástupci 14 menšin, jak již bylo výše uvedeno.

Ve sledovaném období předsedal Radě od února 2014 do prosince 2017 ministr pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu, od prosince 2017 do června 2018 ministr spravedlnosti a od června 2018 předseda vlády. Jedním z místopředsedů Rady je vždy zástupce národnostní menšiny. V uvedeném období byl tímto místopředsedou Rady Martin Dzingel, zástupce německé menšiny.

Rada každoročně vládě předkládá Zprávu o situaci národnostních menšin v České republice, která zahrnuje vedle informací týkajících se menšin i reflexi samotných příslušníků menšin.³²

Hlavní výstupy Rady v období 2014-2018

- novela zákonů o územních samosprávných celcích upravujících ustanovení týkajících se výborů pro národnostní menšiny a dvojazyčných názvů.

³² Zprávy jsou dostupné na webových stránkách Rady vlády pro národnostní menšiny. Viz <http://www.vlada.cz/scripts/detail.php?pgid=125>.

- převod finančních prostředků na podporu rekonstrukce Muzea moravských Chorvatů v Jevišovce, a to z kapitoly Všeobecná pokladní správa do rozpočtové kapitoly Ministerstva kultury (dotačního programu *Podpora rozvoje a obnovy materiálně technické základny regionálních kulturních zařízení*). Jedná se o částku 8 351 710 Kč. Předmětem finanční podpory je vybudování muzea a centra chorvatské menšiny. Toto bude mimo jiné dokumentovat historii chorvatské menšiny v ČR a zájemcům o tuto problematiku poskytné potřebné zázemí. Vzhledem k náročnosti realizace je tato akce rozdělena do dvou samostatných etap, celkové náklady by měly činit cca 24 986 233 Kč, které jsou alokovány v rozpočtu kapitoly 334 – Ministerstvo kultury na realizaci výše uvedené akce ve zmíněném podprogramu.
- vysílání veřejnoprávních médií pro národnostní menšiny a o nich. Významný vliv na úspěšné jednání se statutárními zástupci ČRo a ČT měla Pracovní skupina pro národnostně menšinové vysílání zřízená Radou. Jedná se o již zmíněné pořady *Mezi námi* a pořad *Sousedé*.
- již zmíněná novelizace vyhlášky č. 173/1995 Sb., dopravní řád drah, která byla upravena vyhláškou č. 78/2017 Sb. ze dne 3. března 2017, kterou se vydává dopravní řád drah, ve znění pozdějších předpisů.
- řešení neutěšeného stavu německých hrobů na hřbitovech v ČR, a to s odkazem na plnění Česko-německé smlouvy o dobrém sousedství z roku 1992. Dosud Úřad vlády ČR v rámci této výjimečné aktivity vydal v červnu 2018 ve spolupráci s Ministerstvem pro místní rozvoj příručku pro obce *K péči o opuštěné německé a další hroby na hřbitovech v ČR* včetně její německé verze a v současnosti vyjednává o finančním příspěvku ze státního rozpočtu pro obce na tento účel.
- v rámci Informačního centra Úřadu vlády byl na podzim roku 2009 zahájen pro žáky základních a středních škol cyklus přednášek o lidských právech. Pracovníci sekretariátu Rady v něm dostali příležitost prezentovat zde téma národnostních menšin. Zároveň byla sekretariátem vydána příručka *Průvodce právy příslušníků národnostních menšin v České republice II*.
- uspořádání semináře na téma *Menšiny v Evropě – Evropa menšin* v roce 2014, který Úřad vlády připravil ve spolupráci s Právnickou fakultou UK. Seminář navázal na delší spolupráci obou institucí v národnostně menšinových otázkách, která pomáhala kultivovat debaty na aktuální témata, jako je např. přístup k novým menšinám.
- Rada zároveň projednává všechny dokumenty určené pro Radu Evropy, týkající se Úmluvy a Evropské charty regionálních či menšinových jazyků, které následně předkládala vládě ČR.

V září 2017 uspořádal sekretariát Rady dvoudenní setkání členů Rady s Radou národnostních menšin Bosny & Hercegoviny Poslanecké sněmovny Bosny & Hercegoviny. Účelem akce byla výměna zkušeností v národnostně menšinové agendě obou institucí a obecně postavení národnostních menšin v zemích s odlišným vývojem v nedávné minulosti.

Rada v listopadu 2017 prostřednictvím svého předsedy podala podnět Magistrátu hl. města Prahy spojit jméno Vasyla Makucha s názvem ulice, náměstí či parku v Praze, mj. s ohledem na nadcházející 50. výročí okupace ČSSR vojsky Varšavské smlouvy a s tím souvisejícím činem Vasyla Makucha. Magistrát tak učinil a dne 5. listopadu 2018 proběhl na lávce Vasyla Makucha pietní akt při příležitosti jejího přejmenování.

Rada vlády pro záležitosti romské menšiny

Rada vlády pro záležitosti romské menšiny je popsána výše v části II.2.1. Rada vlády pro záležitosti romské menšiny.

Článek 16 až 18

Česká republika nepřijala žádná opatření v rozporu s čl. 16 a 17 Úmluvy.

Příslušníci národnostních menšin a jejich organizace mohou v ČR svobodně rozvíjet zahraniční kontakty a přeshraniční kulturní spolupráci. Velmi aktivní jsou v tomto směru slovenská a polská menšina.

Na základě bilaterálních smluv se sousedními státy se pravidelně setkávají zástupci ministerstev a hodnotí dosavadní spolupráci včetně příhraniční spolupráce a plánují společné projekty na další období. Příkladem může být Česko-bavorská nebo Česko-saská smíšená komise. Pravidelně se rovněž konají setkání zástupců ministerstev a orgánů místní samosprávy v rámci Česko-polské smíšené komise pro přeshraniční spolupráci, stejně jako setkání programových rad Česko-polského fóra, které mají za úkol podporovat další rozvoj a prohlubování česko-polských vztahů. V rámci každoročně vyhlašovaného Měsíce české a slovenské kulturní vzájemnosti se konají po celé republice kulturní produkce hojně navštěvovaných příslušníky slovenské menšiny v ČR.

Příloha č. 1

Konkrétní aktivity jednotlivých organizací

Národní muzeum (dále jen „NM“)

NM se se podílí na každoroční *Slavnosti Rumunů v ČR*, která se koná pravidelně 2. neděli v září (zatím 9 ročníků). Slavnost organizuje rumunská a moldavská komunita ve spolupráci s příslušnými zastupitelskými úřady a Městskou částí Praha 5. Slavnost se odehrává v prostoru za Letohrádkem Kinských (sídlo Národopisného muzea), který zároveň částečně slouží i jako zázemí. Součástí programu jsou ochutnávky, prodej suvenýrů, hudební vystoupení a projevy zástupců organizujících institucí včetně NM. V rámci realizace této akce dochází také k naplňování článku č. 6 Úmluvy.

Ve sbírkách Českého muzea hudby se nacházejí mimo jiné také pozůstalosti či jednotlivé skladby skladatelů, kteří se stali obětí holocaustu, např. Ervín Schulhoff, Hans Krása, Rudolf Karel, Karel Reiner. Jejich díla NM poskytuje podle požadavků domácích a zahraničních žadatelů k badatelským i interpretačním účelům.

Aktivně se naplňováním Úmluvy NM věnuje také v rámci aktivit Náprstkova Muzea, především pořádáním festivalů zaměřených na různé mimoevropské kultury. Na těchto festivalech jsou vždy zapojeni také lidé původem z daných oblastí, žijící v současné době v ČR. Ti se zapojují různými způsoby, někdy i do samotné organizace festivalu jako partneři, častěji ale jako prodávající nebo vystupující. Mají možnost tak prezentovat kulturní dědictví své země např. ukázkami tance, hudby, bojových umění, prodejem národních jídel a nápojů, prodejem drobnějších předmětů, typických pro konkrétní zemi nebo pořádáním výtvarných dílen a workshopů pro děti i dospělé.

Někteří se zapojují také jako přednášející a seznamují návštěvníky s vybranými tématy jejich země, např. lze jmenovat přednášky tibetského gešeho Ješe Gawy v rámci festivalů Tibetský den v roce 2017 a Himálajský den v roce 2018.

V posledních letech zde proběhly následující akce, na kterých se členové různých národnostních menšin přímo podíleli:

Rok 2014:

- Víkend africké kuchyně – 11.–12. říjen 2014

Rok 2015:

- Festival japonské kultury – 16. květen 2015
- Festival jihoamerické kultury – 23. květen 2015
- Bhútánský den – pražská muzejní noc – 13. červen 2015
- Festival polynéské kultury – 30. srpen 2015
- Festival korejské kultury – Korejské dny uspořádané ve spolupráci s Česko-korejskou společností – 3.–4. říjen 2015

Rok 2016:

- Festival čínské kultury, 19. červen 2016
- Festival japonské kultury, 28. srpen 2016

Rok 2017:

- Pražská muzejní noc/Festival thajské kultury, 10. červen 2017
- Tibetský den, 24. červen 2017
- Festival indonéské kultury, 29. červenec 2017
- Etnopiknik, 19. srpen 2017

Rok 2018:

- Himálajský den, 23. červen 2018
- Festival Jižní Ameriky, 14. červenec 2018
- Etnopiknik, 18. srpen 2018
- Festival turkické kultury, 6. říjen 2018; hlavním pořadatelem zde byla organizace KITAP – Turkic Association in Prague
- Mexické dušičky/Día de Muertos, 3. listopad 2018; uspořádáno ve spolupráci s mexickým velvyslanectvím
- Whakaari Rotorua, 25. říjen 2018 a 29. listopad 2018; beseda se členy novozélandské maorské skupiny

Vzhledem k široce pojaté náplni festivalů jsou během jednotlivých aktivit konaných během jejich pořádání naplňovány i články č. 12 a 15 Úmluvy.

V roce 2017 NM v Národopisném muzeu uspořádalo pod názvem *Cizinci v České republice a jejich kultura* cyklus přednášek a kulturních vystoupení věnovaný národnostním menšinám původem ze států mimo EU. Obvyklou částí programu byly hudební představení, ochutnávky a přednášky zástupců příslušných menšin o jejich komunitě. Tyto aktivity byly pořádány ve spolupráci s Integračním centrem Praha v rámci programu Koncepce integrace cizinců MV a MK.

- 25. únor 2017: Rusové
- 29. duben 2017: Balkán (ve spolupráci se spolkem Lastavica)
- 17. červen 2017: Vietnamci
- 30. září 2017: Ukrajinci
- 25. listopadu 2017: Mongolové

V některých případech se problematiky národnostních menšin v tomto článku Úmluvy dotýká také cyklus Folklorní regiony Čech, Moravy a Slezska konaný v Národopisném muzeu. Jedná se o sérii přednášek a hudebních či tanečních vystoupení věnovaných lidové kultuře českých zemí.

- 14. duben 2018 se přednáška o Karlovarsku částečně týkala problematiky německé menšiny v Československu (představení egerlandské lidové kultury)
- 7. listopadu 2015 byl program věnován Hřebečskému jazykovému ostrovu
- 11. dubna 2015 byl program věnován Daruvarsku - české menšině v Chorvatsku

Další akce související s ochranou národnostních menšin

V rámci aktivit Centra pro prezentaci kulturního dědictví NM v roce 2017 realizovalo kurzy interkulturní komunikace pro muzejní pracovníky. Tento kurs se netýkal specificky národnostních menšin, ale byl zaměřen spíše na specifikace komunikace návštěvníků-cizinců, v omezené míře však přispěl i k navázání lepšího dialogu s návštěvníky z národnostních menšin.

Moravské zemské muzeum (dále jen „MZM“)

K významným počínům MZM v souvislosti s obsahem čl. 6 a 12 Úmluvy je stálá expozice Středoevropská křižovatka: Morava ve 20. století.

Také odborné aktivity Etnografického ústavu Historického muzea MZM plně naplňují čl. 5, 6, 12 a 15 Úmluvy.

Oddělení dějin hudby Uměnovědného muzea (dále jen „UM“) MZM a Památník Leoše Janáčka nečiní u svých badatelů a návštěvníků žádné rozdíly v ohledu národnostních menšin, vyznání či etnik atd. To platí také pro edukativní pořady pro děti a mládež. Vzhledem k výše uvedenému statisticky zohledňujeme pouze zahraniční a domácí badatele a návštěvníky.

Oddělení dějin literatury a Oddělení dějin kultury antitotalitního zaměření UM MZM úzce spolupracují se spolkem Deutscher Kulturverein (Region Brunn, Jana Uhra 12). Spolupráce spočívá v pořádání přednášek (např. *Marie von Ebner-Eschenbach, Vortrag zum 200. Jubiläum des MZM*). Zároveň zde probíhá výuka němčiny. Pracoviště spravuje fond Dory Müller.

V roce 2018 vydalo MZM publikaci *Čtrnáct barev Vánoc. Jiný obraz svátků očima etnologa* vycházející ze tříletého výzkumu na téma Vánoce a vánoční svátky národnostních menšin v ČR.

Dále ve dnech 10.-30. listopadu 2018 proběhla výstava „Dva životy, dvě kultury, dvě země. Řekové na českém území od 2. poloviny 20. století do současnosti.“ V rámci vernisáže výstavy byl promítán také dokumentární film a komentované prohlídky. Dále byl také uveden stejnojmenný filmový dokument.

Dále byl v Brně pořádán Babylonfest – festival národnostních menšin, kde proběhla předpremiéra dokumentárního filmu. 1. října 2018 Etnografická komise Asociace muzeí a galerií, Strážnice, promítala dokumentární film odborným zástupcům kulturních institucí.

Na podzim roku 2018 proběhlo *34. Mikulovské sympozium* na téma Formování hranice na Moravě po roce 1918, kde proběhlo studijní promítání dokumentárního filmu odborným zástupcům archivnictví, historie a příbuzných vědních oborů. Výstava i film vznikly ve spolupráci Etnografického ústavu Historického muzea (dále jen „HM“), MZM a nadačního fondu *Hellenika*, materiálem přispěly kulturní a paměťové instituce (archivy, muzea, knihovny) z celé republiky. Akce tak reflektovala 70. výročí příchodu Řeků na české území, historii a současnost řecké národnostní menšiny a soužití minority s majoritní českou společností. Výstava je uzpůsobena možnému zapůjčování do kulturních, paměťových i vzdělávacích institucí. Nad výstavou převzal záštitu hejtman Jihomoravského kraje a Velvyslanectví Řecké republiky v ČR.

Oddělení dějin divadla UM MZM běžně provádí výzkum a dokumentaci cizojazyčné (zejména německé) divadelní kultury na našem území. V kontextu ochrany národnostních menšin žádné další specifické aktivity nemá. Vše co směřuje k veřejnosti (výstavy, přednášky, publikace aj.), je adresováno bez rozdílu národnosti, vyznání aj. odlišnosti. Na přelomu let 2015 a 2016 realizovalo pracoviště obsáhlou výstavu *Vějíř loutek dálného orientu*, která představila několik asijských loutkářských kultur prostřednictvím loutek ze sbírky Helgy Brehme ze Stuttgartu.

UM MZM prezentovalo dne 21. října 2016 v Dietrichsteinském paláci Moravského zemského muzea třísvazkovou knihu Jana Tesaře *Česká cikánská rapsodie*. Trilogie je komentovanou kritickou edicí materiálů vztahujících se k romskému partyzánovi Josefu Serinkovi.

Metodické centrum muzejní pedagogiky MZM realizuje dva dny praktické výuky v MRK v Brně, kterého se účastní návštěvníci akreditovaného kurzu *Muzejní edukátor*. Praktická výuka je doplněna jednou hodinou teoretické výuky o MRK.

Slezské zemské muzeum (dále jen „SZM“)

SZM provozuje veřejné knihovnické a informační služby dle zákona č. 257/2001Sb, o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon) (dále jen „knihovní zákon“). Knihovna má navázanou spolupráci v oblasti získávání knihovních fondů formou výměny se zahraničními pamětovými a univerzitními institucemi a v rámci této spolupráce získáváme odbornou literaturu v rodném jazyce národnostních menšin žijících v regionu. Jedná se zejména o významnou polskou národnostní menšinu. Uživatelé tak mají svobodný přístup ke kulturně a historické literatuře v rodném jazyce.

Pracoviště Oddělení historických věd (dále jen „OHV“) se tradičně zaměřuje na problematiku etnických a kulturních menšin ve Slezsku. V současnosti OHV spolupracuje na řešení projektu MK v rámci programu Národní a kulturní identity (NAKI) II, projekt *Právní, historické a společenskovední aspekty nových a tradičních menšin v České republice*, jehož výstupem budou mimo jiné metodiky pro orgány státní a veřejné správy týkající se práce s menšinami.

Moravská galerie v Brně (dále jen „MGB“)

V roce 2018 MGRB uzavřela smlouvu s organizací IQ Roma servis, o.p.s. o partnerství v rámci projektu „Práce je šance“. Projekt je zaměřen na podporu mladých občanů romské národnosti ohrožených dlouhodobou nezaměstnaností, kteří žijí v SVL, a měl by být do budoucna realizován formou pracovních stáží této cílové skupiny na vybraných pozicích v MGB.

MGB od roku 2017 realizuje projekt *My Moravian Gallery*, který vytvořil platformu pro vzájemné setkávání občanů cizích národností žijících na území ČR jak mezi sebou vzájemně, tak i pro prohloubení vztahů s obyvateli české národnosti. Projekt My Moravian Gallery si klade za cíl otevřít pomyslné brány galerie občanům cizích národností žijícím v ČR a ukázat jim, že právě toto místo nabízí skvělou příležitost k neformální společenské integraci a seznámení se zdejšími kulturně-historickým prostředím. V ideálním případě by se měli zapojení účastníci na základě kladné zkušenosti do MGB opakovaně vracet.

Projekt je rozdělen na tři programové okruhy: *To NEJ z umění* (komentované prohlídky po budovách a expozicích galerie s nízkoprahovým kurzem češtiny), *Jedeme na výlet* (exkurse po mimobrněnských budovách MGB a pamětihodnostech souvisejících s jejím výstavním inventářem) a *Výpravy po městě* (poznávací exkurse po Brně s výkladem zaměřeným na architekturu a historii, účastníci zábavnou formou poznávají město – jeho historické centrum, předměstí i další zajímavá zákoutí).

Na základě rozhovorů s odborníky lektorské oddělení MGB vytváří v každém roce programové nabídky a kontaktuje příslušné organizace (Ukrajinská iniciativa na jižní Moravě, Sdružení

občanů zabývajících se emigranty, Jihomoravské regionální centrum pro podporu integrace cizinců, OPU Brno, Nesehnutí, South East Asia – liaison, Sedm paprsků o.s., INBAZE, Centrum pro integraci cizinců o.p.s., Ukrajinská iniciativa v ČR). Lektorské oddělení vytvořilo letáčky s ilustračními fotografiemi, anotacemi, místem a časem konání. Upoutávky na akce byly sdíleny zmíněnými organizacemi i na sociálních sítích.

MGB v roce 2017 realizovala integrační aktivity pro menšiny a cizince a vzdělávací programy pro školní skupiny vztahující se k výstavě *Vesmír je černý*, která byla v termínu 3. listopadu 2017– 28. ledna 2018 realizována ve spolupráci s MRK. *Vesmír je černý* (romsky O kosmos hino kalo) je umělecký projekt Ladislavy Gažiové, který konstruuje chronologický příběh romského umění na základě sbírkového fondu MRK. Projekt zdůrazňuje formální a stylové momenty tvorby, které mají filiace k „obecným“ dějinám umění a vyhledává vazby ke konkrétním společensko-emancipačním fenoménům v historii Romů. Historický čas, formální proměny a angažovaný obsah tvoří trojici vektorů, která v interpretaci Ladislavy Gažiové rozbíjí dosavadní monolit selankovitého pohledu na romské umění. Součástí výstavy je prezentace výsledku uměleckého sympozia, který autorka vedla v září letošního roku v Brně.

Dále MGB v roce 2018 realizovala integrační aktivity pro menšiny a cizince v podobě 2 komentovaných prohlídek a vzdělávacích programů přímo v expozicích hlavních budov MGB, konkrétně k přehlídce 28. *Mezinárodní bienále grafického designu Brno* (21. červen 2018) a ke stálé expozici starého umění v Místodržitelském paláci (28. červen 2018). Dále pro tutéž cílovou skupinu byly zrealizovány dva celodenní zájezdy tematicky propojené s výstavní dramaturgií MGB - návštěva Rodného domu Josefa Hoffmanna v Brtnici 2. červen 2018 a návštěva Jurkovičovy vily s pokračováním v Luhačovicích 22. září 2018.

MGB rovněž navázala spolupráci s Turistickým informačním centrem v Brně, která spočívá v provedení série poznávacích komentovaných procházek po městě, jeho významných památkách a zajímavých zákoutích (*Poprvé v Brně* 9. červen 2018 – prohlídka vedena v českém jazyce, *Brno a jeho chrámy* 27. září 2018 – prohlídka vedena v českém a ruském jazyce, *Labyrint pod Zelným trhem a věž Staré radnice* 25. října 2018 – prohlídka vedena v českém a anglickém jazyce).

V roce 2018 MGB začala spolupracovat s cizinci (zejména USA a Itálie), žijícími v ČR na vytváření speciálních, v angličtině vedených edukačních programů a komentovaných prohlídek výstav a expozic. Na tyto prohlídky, které odstraňují u návštěvníků z řad cizinců bariéru v podobě neznalosti domácího (českého) jazyka, byli cíleně pozváni cizinci žijící v ČR sdružující se kolem Brno Expat Centre a zahraniční zaměstnanci IBM. Nabídka těchto anglických programů vedených cizinci byla rozeslána i do škol v Jihomoravském kraji. Těchto programů bylo realizováno během roku 2018 celkem 16.

Muzeum umění Olomouc (dále jen „MUO“)

V letech 2014–2018 MUO připravilo 5 ročníků *Dnů židovské kultury Olomouc*, což je již tradiční festival se židovskou tematikou. Každý ročník má své téma, které sleduje v cyklu přednášek a besed, doprovázeno divadelními představeními, koncerty či výstavou. Pozornost věnuje MUO i vzdělávání a prevenci antisemitismu, rasismu, xenofobie a dalších sociálně patologických jevů. Na festivalu spolupracuje se Židovskou obcí Olomouc a Centrem judaistických studií Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Každého ročníku se účastní cca 2 000 návštěvníků.

Památník národního písemnictví (dále jen „PNP“)

PNP v roce 2016 připravil výstavu u příležitosti 80. výročí narození Václava Havla, která byla vložena do souvislosti s tvorbou jeho ruského vrstevníka Dmitrije Prigova. K výstavě

vznikl vzdělávací program *Havel, Prigov & experiment*, který stále PNP nabízí školám, a který je věnován kontextu 60. let v Československu a Rusku; jeho součástí je i workshop experimentální poezie.

V roce 2017 pak PNP navázalo další výstavou na téma osudů exulantů z území bývalého Ruského impéria v meziválečném Československu. Výstava představuje osudy a díla méně i velmi známých postav emigrace. Zmíněný byl také otevřený postoj mladé Československé republiky, inspirativní i pro současnost. Exil byl představen jako kulturní a intelektuální obohacení pro hostitelské země. V rámci doprovodného programu se uskutečnilo několik tematických večerů detailně se věnujících různým aspektům exilu, např. přednáška *Výtvarné umění ruské emigrace v meziválečném Československu*, beseda s promítáním dokumentárních filmů a hudebním doprovodem *Dům ruského exilu* nebo křest publikace *Běloruská emigrace v meziválečném Československu*. Sociopolitický aspekt měla také literární soutěž na téma *Inspirace odlišností: moje setkání s jinou kulturou*, koncerty i tematické vycházky.

V roce 2018 byly uspořádány další navazující akce, především výstava mapující vliv francouzské literatury na českou kulturu 20. století. Výstava byla v českém a francouzském jazyce spolu s anglickým průvodcem. Dále pak výstava k oslavám 100. výročí Československa, která byla sondou do poměrně málo zpracovaného tématu vztahů Čechů a Slováků na poli knižní kultury; cyklus autorských čtení zahraničních rezidentů, který PNP organizoval spolu s projektem *Praha, město literatury*. Autorského čtení se pravidelně účastní návštěvníci ze zahraničí žijící v ČR. Pořad probíhá ve dvou, někdy i ve třech jazycích.

K tématu národnostních menšin patří také významná publikace z letošního roku *Literární kronika první republiky: Události – díla – souvislosti*. Kniha představuje literaturu a kulturu Čech, Moravy, Slovenska a Podkarpatské Rusi mezi světovými válkami a Československo jako mnohonárodnostní stát, v němž literatura vznikala a byla čtena nejen v češtině, ale také ve slovenštině, němčině, ruštině, ukrajinštině, maďarštině či polštině, kde se na literárním dění podíleli nejen spisovatelé, ale také překladatelé, nakladatelé či čtenáři, kde společensky nerezovaly pouze umělecké výboje či politické provokace avantgardistů, ale také mezinárodní bestsellery typu Remarquova románu *Na západní frontě klid* a rovněž produkty lokální populární kultury, jako byla Čachtická paní slovenského básníka a spisovatele historicko-dobrodružných románů Jozefa Nižnánského. Literární kronika první republiky je výsledkem spolupráce bohemistů, slovakistů, germanobohemistů, ukrajinistů a hungaristů, literárních vědců, archivářů, kulturních historiků a historiků umění z Česka i ze zahraničí. Vznikla ve spolupráci s Ústavem pro českou literaturu Akademie věd ČR, PNP, Ústavem slovenskej literatúry Slovenskej akadémie vied a nakladatelství Academia. Příprava a vydání knihy byly součástí programu *Společné století 1918–2018*.

Památník Terezín (dále jen „PT“)

PT z podstaty své činnosti kromě muzejních a badatelských aktivit ve vztahu k holocaustu od roku 1993 vyvíjí též specializovanou vzdělávací činnost. Na tomto poli realizuje celou řadu projektů a programů jako jsou jednodenní i vícedenní semináře pro žáky a studenty ZŠ a SŠ, literární a výtvarnou soutěž pro mládež (témata jsou volena v úzkém vztahu k nebezpečí

nacistické ideologie i současným problémům), pedagogické semináře pro učitele z ČR i ze zahraničí, projekty s výstupy na internetu (*Školákem v protektorátu*, *Za pomníčky*), či badatelské projekty určené žákům českých škol (*Školákem ve válečných letech*).

V letech 2014 až 2018 (do konce prvního pololetí) bylo pro české školy uspořádáno 506 jednodenních a 209 vícedenních seminářů spojených s prohlídkami expozic, přednáškami, besedami s pamětníky, workshopy, filmovými projekcemi a samostatnými tvůrčími aktivitami. Celkem se těchto seminářů zúčastnilo 27 310 žáků a studentů českých ZŠ a SŠ. Nabídky vzdělávacího oddělení ovšem využívají i školní skupiny ze zahraničí, kterých do Terezína v uvedeném období přijelo celkem 117 na vícedenní a 112 na jednodenní semináře (jednalo se o 5 934 osob). Jejich program zajišťovali pod vedením odpovědných pracovníků vzdělávacího oddělení dobrovolníci z Německa a Rakouska, vysílání organizacemi Aktion Sühnezeichen Friedensdienste a Gedenkdienst, kteří v PT působí vždy po dobu jednoho roku.

Vzdělávací činnost se ovšem ve sledovaném období, stejně jako v letech minulých, nezaměřovala pouze na práci s mládeží, ale též na oblast dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v úzké spolupráci s MŠMT prostřednictvím již několik let zaběhlé struktury 4 až 5 na sebe navazujících seminářů, které se konají v ČR i v zahraničí (Polsko, Německo, Izrael).

V souvislosti se současným nárůstem aktivity extremistických hnutí, které se vyznačují antisemitskými, nacionalistickými i rasistickými a xenofobními tendencemi, je třeba zvyšovat kompetence učitelů, kteří musí na tyto aktivity přirozeně při práci se svými žáky reagovat. Se vzdělaností a s vytříbenými metodickými i didaktickými dovednostmi učitele se zvyšuje pravděpodobnost dosažení vzdělávacích a výchovných cílů v práci se žáky, kteří by ve výsledku měli zaujmout negativní postoj k výše představeným tendencím a uvědomit si hodnoty demokratické společnosti. V rámci realizace tohoto projektu PT spolupracuje s celou řadou domácích i zahraničních institucí (Židovské muzeum v Praze, MRK v Brně, Státní muzeum Auschwitz-Birkenau v Osvětimi, Památník Jad Vašem v Izraeli, Dům Anny Frankové v Amsterdamu, Dům konference ve Wannsee v Berlíně, Muzeum holokaustu ve Washingtonu, Institut Nadace Šoa v Los Angeles, Památník Ravensbrück apod.). Ovšem vedle těchto typů školení pro české učitele byly s různou pravidelností pořádány také vzdělávací akce určené pouze zahraničním pedagogům: semináře pro polské učitele (společně se Státním muzeem Auschwitz-Birkenau a polským Institutem národní paměti) či pro pedagogy z Dánska a Velké Británie (ve spolupráci s Danish Institute for International Studies, britským Holocaust Educational Trust a izraelským Yad Vashem).

Již od poloviny 90. let PT každoročně pořádá pro žáky ZŠ a SŠ soutěže v umělecké tvořivosti se vztahem k problematice rasové a politické perzekuce v letech nacistické okupace. Stejně tomu bylo i ve sledovaném období. Z výběru výtvarných prací, které byly zaslány do uměleckých soutěží, jsou pak pořádány putovní výstavy.

Z hlediska dalších edukačních projektů lze jmenovat *Za pomníčky*, *Školákem v Protektorátu* a *Školákem ve válečných letech*. Cílem projektu *Za pomníčky* je dokumentace současného stavu míst bývalých nacistických táborů a masových hrobů na území dnešní ČR a zmapování skutečnosti, zda jsou na těchto místech instalovány pomníčky/pamětní desky, které připomínají jejich existenci. Stěžejní ideou projektu *Školákem v Protektorátu* je snaha přiblížit nejmladším generacím realitu nacistického totalitního režimu na příkladu, který je jim nejbližší – na školním prostředí. Záměrem projektu je ukázat dnešní školní mládeži, jakým

způsobem byli nacistickým režimem postihováni stejně staří žáci v období existence Protektorátu Čechy a Morava a jak by mohli být postiženi také oni samotní, kdyby žili v tomto totalitním režimu. Nadstavbou *Školáka v Protektorátu* je pak projekt *Školákem ve válečných letech*, na kterém PT spolupracuje s Národním pedagogickým muzeem a knihovnou J. A. Komenského, Institutem Tereziánské iniciativy a NIDV. Jednotlivci žáci a školní kolektivy všech typů škol nacházejících se na území ČR mohou pod vedením odborníků z výše uvedených institucí badatelsky zpracovávat témata spojená se školním prostředím v českých zemích v letech 1938-1945.

MRK, státní příspěvková organizace, Brno

Po celé sledované období stát podporoval existenci a činnost MRK. MRK v rámci své činnosti vydává Bulletin MRK, který je od roku 2015 transformován do odborného romistického časopisu s celostátním dosahem. Mezinárodní charakter měla spolupráce MRK se vznikajícím digitálním archivem Romů (od roku 2015) a Sintů (RomArchive) v Berlíně, kde bylo MRK zastoupeno přímo v představenstvu, a pro vznikající archiv poskytlo velké množství svých materiálů ze sbírek.

V roce 2016 vzešel návrh na sjednocení péče o místa romského holocaustu ČR právě pod hlavičku MRK, a v závěru sledovaného období došlo k významnému rozšíření činnosti MRK o správu míst spojených s holocaustem Romů a tím také k transformaci MRK a nárůstu jeho celospolečenského významu. Dne 21. srpna 2017 vláda přijala zásadní usnesení č. 609, kterým schválila ve veřejném zájmu záměr nabytí areálu velkovýkrmny prasat v bezprostřední blízkosti pietního místa v Letech u Písku státem, včetně schválení výše ceny odkupu a následných kroků při naložení s tímto majetkem (více viz kapitola II.7. Bývalý koncentrační tábor v Letech u Písku).

Na základě usnesení vlády č. 665 z 18. září 2017 o změně příslušnosti hospodařit s majetkem ČR byl Památník Hodonín u Kunštátu (dále jen „Památník“) z Národního pedagogického muzea a knihovny J. A. Komenského (dále jen „NPMK“) převeden na MRK.. Po celý rok 2018 probíhaly přípravné práce vedoucí k finalizaci expozic a otevření areálu, tyto však budou pokračovat minimálně ještě v roce 2019.

V oblasti připomínky holocaustu Romů můžeme zmínit také pravidelné pořádání pietních aktů k připomínce transportů do vyhlazovacího koncentračního tábora *Auschwitz II-Birkenau* (pravidelně v březnu a srpnu), spolupráci v rámci akce *Jom ha-šoa* k připomínce památky židovských a romských obětí holocaustu, dále mezinárodní spolupráci s *International Holocaust Remembrance Alliance* (IHRA), spolupráci s *Institutem Tereziánské iniciativy* na projektu *Databáze romských obětí* aj.

V oblasti vzdělávání jsou akcentovány především akce celostátního významu, jako je každoroční spolupráce MRK s PT na 1-2 bžích semináře pro učitele Jak vyučovat o holocaustu, spolupráce s Institutem Tereziánské iniciativy na letních školách pro pedagogy, jako je např. Identita evropských Romů ve 20. století nebo Lidé a místa. Síla příběhů ve vyprávění o moderních dějinách, což je akreditovaný seminář pro učitele. Dále MRK dbá na výměnu zkušeností v oblasti vzdělávání sociálně znevýhodněných dětí a mládeže, a to prostřednictvím konference Společně za vzděláním, což byl 1. ročník síťovací konference na téma Mimoškolní vzdělávání sociálně znevýhodněných dětí a mládeže, anebo prostřednictvím kolokvia na téma Podpora a motivace ke vzdělávání sociálně znevýhodněných dětí a mládeže.